

**ORTAOKUL VE İMAM-HATİP ORTAOKULU ÖĞRENCİLERİNİN
SOSYALLEŞMESİNE BEDEN EĞİTİMİ DERSİNİN ETKİLERİNİN
ARAŞTIRILMASI (ANKARA ÖRNEĞİ)**

Hilal Çar

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALI

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

MAYIS, 2018

TELİF HAKKI ve TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren 6(Altı) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Hilal
Soyadı :ÇAR
Bölümü : Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı
İmza :
Teslim Tarihi :08.05.2018

TEZİN

Türkçe Adı : Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Öğrencilerinin Sosyalleşmesine Beden Eğitimi Dersinin Etkilerinin Araştırılması(Ankara Örneği)

İngilizce Adı : The Research Of The Effect Of Physical Education Courses On Socializing Of Secondary School Students And Islamic Divinity Secondary School Students (Ankara Sample)

ETİK İLKELER

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazarın Adı Soyadı: Hilal ÇAR

İmza :

JÜRİ ONAY SAYFASI

Hilal ÇAR tarafından hazırlanan “ Ortaokul ve İmam-Hatip Ortaokulu Öğrencilerinin Sosyalleşmesine Beden Eğitimi Ve Spor Dersinin Etkilerinin Araştırılması (Ankara Örneği)” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Ana Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Doç. Dr. Latif AYDOS
Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Ana Bilim Dalı/ Gazi Üniversitesi

Başkan: Prof. Dr. Ali Ahmet DOĞAN
Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Ana Bilim Dalı/ Kırıkkale Üniversitesi

Üye:Doç. Dr. Haluk KOÇ
Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Ana Bilim Dalı/ Gazi Üniversitesi

Tez Savunma Tarihi:08/05/2018

Bu tezin Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Ana Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Eğitim Bilimleri Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Ortaokul ve İmam-Hatip ortaokulu öğrencilerinin sosyalleşmesine Beden Eğitimi dersinin etkilerinin incelenmesi konulu yüksek lisans tezimi tamamlamış bulunmaktayım. Her aşamasında beni destekleyen ve sürekli yardımcı olan danışmanım Doç. Dr. Latif AYDOS' a ve emeği geçen herkese teşekkür ediyorum.

Hilal ÇAR
Ankara - 2018

**ORTAOKUL VE İMAM-HATİP ORTAOKULU ÖĞRENCİLERİNİN
SOSYALLEŞMESİNE BEDEN EĞİTİMİ DERSİNİN ETKİLERİNİN
ARAŞTIRILMASI (ANKARA ÖRNEĞİ)
(Yüksek Lisans Tezi)**

Hilal ÇAR
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
Mayıs,2018

ÖZ

Araştırma ortaöğretim kurumlarında uygulanan beden eğitimi derslerinin öğrencilerin sosyal gelişim düzeylerine etkilerinin araştırılması için yapılmıştır.

Araştırmanın evreninin Ankara il merkezindeki ortaokul ve imam hatip ortaokulları, örneklem gurubunu ise bu ortaokullarda okuyan 8. Sınıf erkek ve kadın öğrenciler oluşturmaktadır.

Araştırmada Hasan Şahan (2007) tarafından geliştirilen geçerliliği ve güvenilirliği kanıtlanmış “Spor ve Sosyalleşme Ölçeği” kullanılmıştır.

Ölçek formu tüm örneklem gurubuna uygulanmıştır. Bu grupta 12 ortaöğretim kurumundan 574 tane öğrenci bulunmaktadır. Öğrenciler çalışmaya gönüllülük esasına göre katılmıştır. Ölçekleri hatasız dolduran 574 kişi değerlendirmeye alınmıştır.

Sonuç olarak beden eğitimi dersi sayesinde öğrencilerin sosyalleştiği, bayan öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha fazla sosyalleştiği, okul türü bakımından imam-hatip ortaokullarının, haftalık ders saati 1 (bir) saat olanların, spora ilgi duyanların ve lisanssız sporcuların arasında farklar olduğu ortaya çıkmıştır.

Bilim Kodu :

Anahtar Kelimeler : Ortaöğretim kurumları, beden eğitimi, spor, sosyalleşme

Sayfa Adedi :

Danışman : Doç. Dr. Latif AYDOS

**INVESTIGATION OF THE EFFECT OF PHYSICAL EDUCATION COURSES ON
SOCIALIZING OF SECONDARY SCHOOL STUDENTS AND ISLAMIC
DIVINITY SECONDARY SCHOOL STUDENTS
(ANKARA SAMPLE)**

(Ph.D Tezi)

Hilal ÇAR

GAZI UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES

March, 2018

ABSTRACT

Investigation has been made to investigate the effects of physical education courses on the level of secondary school students.

Studies environment included the secondary schools and Islamic divinity secondary schools and sample group is created by the 8th grade male or female students studying in these schools.

In this research ‘Sports and Socialization Scale’ developed by Hasan Şahan(2007), whose reliability and validity is proven is used.

The scale questionnaire is applied all sample group. This group includes 574 students from 12 secondary school institutions. The students joined the study on the basis of voluntariness. 574 students who filled the questionnaires correctly were evaluated.

As a result, the socialization of students through physical education classes, male students than female students socialize more, and in different stages of puberty as there are differences between students who have emerged.

As a result with the help of physical education courses it is proven that the students are socialized and female students are socialized more than male students and there are differences from the different types of schools is like Islamic divinity secondary schools, schools which have 1(one) hour per a week, students who have interest in sports and students who haven’t got a licence.

Science Code :

Key Words : Secondary education institutions, physical education, sports, socialization

Page Number :

Supervisor : Assoc. Dr. Latif AYDOS

İÇİNDEKİLER

ÖZ	ii
ABSTRACT	iii
TABLolar LİSTESİ	vii

BÖLÜM I

GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	2
1.2. Alt Problemler	2
1.3. Araştırmanın Amacı.....	3
1.4. Araştırmanın Önemi	3
1.5. Varsayımlar.....	3
1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	4
1.7. Tanımlar	4

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇEVREVE	6
2.1. Eğitimin Tanımı	6
2.2. Eğitimin Amacı ve Önemi.....	7
2.3. Beden Eğitiminin Tanımı	7
2.4. Beden Eğitiminin Önemi	8
2.4.1. Kişisel Yönden Beden Eğitiminin Önemi.....	9
2.4.2. Ekonomik Yönden Beden Eğitiminin Önemi	9
2.4.3. Çocuk ve Gençler İçin Beden Eğitiminin Önemi	10
2.5. Beden Eğitiminin Amaçları.....	10
2.5.1. Beden Eğitiminin Genel Amaçları	11
2.5.2. Beden Eğitiminin Özel Amaçları	12
2.6. Spor, Sosyalleşme ve Sosyal Kurumlar	12

2.6.1. Sporun Kavramı ve Sporun Sosyal Boyutları	12
2.6.1.1. Spor Kavramı.....	12
2.6.2. Sporun Sosyal Boyutları	14
2.6.3. Spor Aktiviteleri	14
2.7. Sosyalleşme	15
2.7.1. Sosyalleşme Kavramı	15
2.7.2. Sosyalleşme Süreci	16
2.7.3. Sosyalleşme Araçları	17
2.7.3.1. Aile.....	17
2.7.3.2. Arkadaş Grupları	17
2.7.3.3. Kitle İletişim Araçları.....	18
2.8. Sosyalleşme-Eğitim İlişkisi	18
2.9. Sosyalleşme-Beden Eğitimi İlişkisi	19
2.10. Sosyalleşme-Spor İlişkisi.....	19
2.11. Okullarda Beden Eğitimi ve Spor	20
2.11.1. Ortaöğretim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor.....	20
2.11.2. Okul Dışında Spor.....	21
2.11.3. Okullarda Beden Eğitimi ve Spor Uygulamalarında Genel Esaslar ...	22
2.12. Beden Eğitimi Dersinin Standartları	24
2.13. İlgili Araştırmalar	26

BÖLÜM III

YÖNTEM.....	29
3.1. Araştırmanın Modeli.....	29
3.2. Evren ve Örneklem	29
3.3. Verilerin Toplanması.....	30
3.4. Verilerin Analizi.....	30

BÖLÜM IV

BULGU ve YORUMLAR.....	32
-------------------------------	-----------

BÖLÜM V

TARTIŞMA ve SONUÇ	48
5.1. Sonuçlar	48
5.2. Öneriler	52
KAYNAKLAR.....	53
EKLER.....	59
Ek – 1. Ölçek Formu	60

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Araştırmanın Okul Türü İstatistikî Analizi.....	29
Tablo 2. Araştırmanın Güvenirliğı	30
Tablo 3. Spor ile Sosyalleşme Ölçeğinin Seçenekleri ile Puan Aralıkları.....	31
Tablo 4. Frekans ve Yüzde Değerleri	32
Tablo 5. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Okul Türüne Göre Sosyalleşme Düzeyleri	36
Tablo 6. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Sosyalleşme Düzeyleri	40
Tablo 7. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyetine Göre Sosyalleşme Düzeyleri	42
Tablo 8. Araştırma Sonuçlarının Cinsiyet Değişkenine Göre İstatistikî Analizi	42
Tablo 9. Araştırma Sonuçlarının Haftalık Ders Saati Değişkenine Göre İstatistikî Analizi	44
Tablo 10. Araştırma Sonuçlarının Yaptıkları Spor Branşı Değişkenine Göre İstatistikî Analizi.....	45
Tablo 11. Araştırma Sonuçlarının Spora İlgi Duyma Değişkenine Göre İstatistikî Analizi.....	46
Tablo 12. Araştırma Sonuçlarının Lisanslı Sporcu Değişkenine Göre Ölçekler İçin Ortalama Standart Sapma Değerleri.....	47

BÖLÜM I

GİRİŞ

Eğitim bireyin doğumundan ölümüne kadar devam eden bir süreçtir. Yeni doğan bireyin dünyaya uyum sağlayabilmesi, kendisini ve çevresini tanıyabilmesi için eğitimini ilk üstlenen kurum ailedir. Birey büyüdükçe eğitim aldığı çevre de zamanla değişir. Arkadaş çevresi ve eğitim kurumları insanın eğitim hayatını etkileyen diğer önemli faktörlerdir.

Günümüzde sürekli gelişen ve yenilenen bir dünyada yaşamaktayız. Bu dünyanın bir gerekliliği olarak insan da yeniliklere ayak uydurmak ve kendini sürekli olarak yenilemek zorundadır. Eski zamanlarda yalnızca tek bir alanda kendini geliştirmiş bireyler çevresine faydalı olup sosyal uyum sağlarken, günümüzde en az birkaç alanda çok iyi ve buna ek olarak başka alanlarda da yeterliliğe sahip insanlar tercih edilmektedir. Bu yüzden de artık birden çok alanda eğitim almak gerekmektedir. Alınan eğitimler bireyde derinlemesine uzmanlık sağladığı gibi birçok farklı alanı da yüzeysel gelişim sağlamaktadır. Beden eğitimi dersi tam da bu tarife bir eğitim olarak gösterilebilir. Temel olarak fiziki gelişim sağlayan bir ders olarak görülmesine rağmen sosyal ve zihinsel alanlarda da davranış değişikliği meydana getirebilmektedir.

Ergenlerin kişilik gelişimlerini ve sosyal çevreleriyle olan ilişkilerini en olumlu yönde gerçekleştirmenin temel kuralı eğitimidir. Bu eğitim süreci içerisinde gençlerin kazandığı davranışlar ve tutumlarını onların hayata hazırlanmasında ve sağlıklı bir yön çizmelerindeki önemi göz ardı edilmemektedir. Eğitim en genel anlamıyla insanları belli amaçlara göre yetiştirme sürecidir (Fidan ve Erdem, 1994).

Eğitim; bireyde davranış değiştirme, geliştirme ve uyum gibi dayanışma halinde bulunan amaçları gerçekleştirirken genel olarak bazı ayrıntılı amaçlardan hareket eder. Bireyin sosyal ilişkilerini geliştirmesine yardım eder, birey insanlığa saygı duymayı öğrenir, dostluğa önem verir, zengin bir sosyal yaşam sürer, başkalarıyla çalışmada iş birliğine

yönelir, Spor ve serbest zaman uğraşlarına katılır, kendi yaşamına yön vermeyi bilir (Varış, 1994).

Beden Eğitimi, kişinin fiziksel hareketlerle katılmak suretiyle davranışlarında kasıtlı olarak beden eğitimi amaçlarına uygun (bedensel, duygusal, sosyal ve zihinsel) değişme meydana getirme sürecidir. Beden eğitimde eğitimin diğer alanlarından farklı olarak “hareket öğrenme ve hareket yoluyla öğrenme” esas alınmaktadır. Bir başka deyişle beden eğitimi “fiziksel hareketler yoluyla insanın eğitilmesidir” (Tamer ve Pulur, 2001).

Gençlerin okulda başarılı olma, sevilen bir kimse olma, herkes tarafından beğenilme, sporda ve etkinliklerde kendini gösterme gibi şeyler en büyük zevk kaynaklarıdır (Saracaloğlu, Altıparmak ve Gücü, 1995). Beden eğitimi ve spor dersi ise tek başına tüm bu özellikleri öğrenciye kazandırmayı sağlayabilecek bir yapıdadır. İnsanlar tarafından en çok önem verilen ders olan matematik bile sadece öğrencinin bilişsel yanına hitap edebilmektedir. Tüm derslere bakıldığında aynı anda birkaç gelişim alanına hitap edebilen ders yok denecek kadar azdır.

Diğer derslerde birbirlerine arkası dönük şekilde sıralarda oturan öğrenciler arasında çok büyük bir iletişim kopukluğu yaşanmaktadır ve sosyal yaşantıları çok geri seviyededir. Beden eğitimi dersinde ise öğrenciler sürekli birbirleriyle iletişim halinde olabildikleri için yeni arkadaşlıklar kurarken zorlanmazlar ve kendilerine olan güvenleri artar. Beden eğitimi dersi sayesinde çeşitli aktivitelere katılıp değişik spor ortamlarında bulunabilirler farklı ortamlarda farklı arkadaş gruplarıyla bir araya gelmesi sosyalleşme açısından önemli bir fırsat yaratmaktadır.

1.1. Problem Durumu

Beden Eğitimi dersi ve sportif faaliyetlerin Ankara ili Keçiören ilçesinde 8. Sınıfta eğitim-öğretim gören ortaokul ve imam-hatip ortaokulu öğrencilerinin sosyal gelişim sürecine etkileri nelerdir?

1.2. Alt Problemler

1. Beden eğitimi dersinin sosyal gelişime etkisi cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?
2. Beden eğitimi dersinin sosyal gelişime etkisi haftalık ders saatine göre farklılık gösteriyor mu?

3 Beden eğitimi dersinin sosyal gelişime etkisi öğrencilerin okul başarı durumlarına göre farklılık gösteriyor mu?

4. Beden eğitimi dersinin sosyal gelişime etkisi öğrencilerin spora ilgi duyup duymadıklarına göre farklılık gösteriyor mu?

5. Beden eğitimi dersinin sosyal gelişime etkisi öğrencilerin yaptığı spor dalına göre farklılık gösteriyor mu?

6. Beden eğitimi dersinin sosyal gelişime etkisi öğrencilerin lisanslı sporcu olup olmamalarına göre farklılık gösteriyor mu?

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı Ankara ili Keçiören ilçesinde öğrenim gören 8. Sınıf öğrencilerinin beden eğitimi derslerinin sosyal gelişimleri üzerine olan katkılarını araştırmaktır. Ayrıca beden eğitimi ders saatinin ortaokul ve imam hatip ortaokulunda farklılık göstermesi sosyalleşme süreçlerine anlamlı bir etkisinin olup olmadığını araştırmaktır. Öğrencilerin beden eğitimi dersi sayesinde sosyalleşme düzeylerini ortaya çıkarabilmektir.

1.4. Araştırmanın Önemi

Beden eğitimi ve spor faaliyetleri bireylerin fiziksel ruhsal ve sosyal beden gelişimlerinde olumlu olan aktivitedirler.

Sosyal bir karaktere sahip olan eğitimi ve sporun, bireyin sosyalleşmesinde ve topluma faydalı bir kişi olarak kazandırılmasında önemli katkıları olmaktadır. Bu bakımdan ilk ve ortaöğretim okullarında beden eğitimi ve spor dersi etkinliklerinin programda yer alması ve layıkıyla uygulanması bireyin gelişmesini hızlandırmaktadır (Yetim, 1999).

1.5. Varsayımlar

1) Öğrencilerin ölçek sorularına verdikleri cevapların doğru olduğu varsayılmıştır.

1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma Ankara ili Keçiören ilçesi resmi ortaokula ve imam-hatip ortaokuluna yönelik devlet okullarındaki 8. Sınıf öğrencileri ile sınırlıdır. Özel okullar araştırma kapsamı dışında tutulacaktır. Ayrıca çalışma, ölçek yöntemi ile sınırlandırılmıştır.

1.7. Tanımlar

Eğitim: “Eğitim bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik davranış değiştirme meydana getirme sürecidir” (Ertürk, 1972, s.12).

Beden Eğitimi: İnsan bütününe oluşturan fiziki, ruhi ve zihni vasıfların bulunduğu yaşın ve genetik potansiyelin gerektirdiği verim gücüne ulaştırılması için bedeni aktiviteler ve oyun yoluyla yapılan faaliyetlerin bütünüdür.

Beden eğitimi; oyun, jimnastik ve spor gibi eğitici bütün bedensel etkinlikleri içeren genel bir kavram olup; bedensel etkinlikler içinde ve bedensel etkinlikler aracılığıyla eğitimidir. insanları bedenlen, ruhen ve fikren gelişmesini, organizmanın bütünlüğünü zedelemeyen dengeli bir şekilde gelişmesini sağlayan, bireyi kendisine ve bulunduğu topluma yararlı bir insan olarak yetiştiren bilimsel beden faaliyetlerine beden eğitimi denir (Açak, Aziz & Selçuk, 1997, s. 1).

Aracı ise (2004: 3), “Beden eğitimi, bireyin beden sağlığını, ruh sağlığını, beden becerilerini geliştirmeye yönelik, gerektiğinde çevresel koşullara ve katılımcıların özelliklerine göre değiştirilebilen esnek kurallara dayalı oyuna, cimmastiğe, spora dönük alıştırmalar ve çalışmaların tümünü kapsayan geniş tabanlı bir etkinlik” olarak tanımlamaktadır.

Spor: Genel anlamıyla spor, bireyin beden ve ruh sağlığını geliştirmek, belli kurallara göre rekabet ölçülerinde mücadele etme, heyecan duyma, yarışma ve üstün gelme gibi amaçlar içeren, başarı gücünü artırma, kişisel açıdan en yüksek noktaya çıkarma yolunda gösterilen yoğun çabalar olarak tanımlanabilir (Aracı, 1999 s.5).

Sosyalleşme: Genel olarak kişinin içinde yaşadığı toplumun bir üyesi olma sürecine denir. Kişi ve toplum ilişkisini ifade eden sosyalleşme, bir bakıma bu disiplinler arasındaki köprüyü de kurmaktadır.

“Sosyalleşme, bireyin biyolojik kökenli içgüdülerinin, toplumdaki geçerli değer yargıları ve davranış kalıpları içine yerleştirilmesini sağlayan bir toplumsal öğrenme ve uygulama sürecidir” (Söğüt 2006, s. 1).

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇEVREVE

2.1. Eğitimin Tanımı

Eğitim, çocukları ahlaki, entelektüel ve fiziki hallerinin uyarılarak geliştirilmesi sürecidir (Ayhan, 1995, s.15).Eğitim kavramı, insan davranışlarının önceden belirlenmiş ve planlanmış hedefler doğrultusunda değiştirilmesi ve bireylerin bir kültürleme sürecinden geçirilerek toplumsal yapısal uyumlu hale getirilmesi olarak tanımlanmaktadır. Bu süreç, bir davranış değiştirme ve geliştirme süreci olarak doğuştan itibaren başlamakta ve hayatın hemen her aşamasında çeşitli şekillerde devam etmektedir (Türkoğlu, 2012, s.2).

Eğitim, bireyleri ve toplumları amaçlı, düzgün bir yaşam biçimine ulaştırmada ve sahip olunan bilgi, beceri ve değerleri planlı bir şekilde bir sonraki kuşağa aktarmada ve bu arada insan davranışlarını yaşantılar yoluyla değiştirmedeki bir süreçtir (Harmandar, 2000, s. 1)

Eğitim sisteminde öğretmenlerin bir girdi olarak önemli bir rolü ve işlevi vardır. Gerek öğrencilerin gerekse öğretmenlerin bireysel özellikleri bu girdilerin bir bileşeni olarak eğitimin niteliği ve kalitesi bakımından büyük bir önem taşımaktadır (Delice,Ertekin & Dilmaç, 2009, s.363).

Eğitim kavramı ile birlikte kullanılan öğretim kavramı ise bireylerde davranışsal değişiklikleri değil bilgi düzeyinde değişiklikler gerçekleştirmeyi amaçlayan öğrenme sürecidir. Bu bakımdan öğrenim bireylerin ihtiyaç duyulan bilgilerle yüklenmesi faaliyeti olarak tanımlanabilir (Başar, 1999, s.11).

2.2. Eğitimin Amacı ve Önemi

Eğitim, bireylerin hem geçmişi görmesini ve öğrenmesini sağlar hem geleceğe hazırlanabilmesi için gerekli bilgi ve donanımın alt yapısını oluşturur (Balay, 2004, s.78). Eğitimin temel işlevi, bireyleri, toplumsal yapıya uygun davranışsal ve ahlaki kalıplara sokmaktır. Bu açıdan eğitim, bireylerin toplumsal davranış ve kalıpları öğrenerek toplumsallaşması süreci anlamına gelmektedir (Akbaba, 2006, s.343.).

2.3. Beden Eğitiminin Tanımı

İnsanın sosyal ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik, biyolojik potansiyelinin geliştirilmesi amacıyla yapılan çeşitli fiziksel egzersizlerin tümünü değerlendiren ve sistematik olarak sürdürülen faaliyetler bütünüdür (Mengütay, 1997, s.8).

İnsanın, toplum kurallarına uygun olarak yaşaması, birbirleriyle olan ilişkilerinin iyi örneğini verebilmesi, yardımsever, insan haklarına saygılı, dürüst davranması, zeki, ruhsal ve bedensel yapı itibarıyla sağlıklı olmasıyla bağlantılıdır (Aracı, 1999, s.13).

Spor; bireyi, organik, psikolojik sağlığını geliştiren sosyal davranışları düzenleyen zihinsel ve motorik olarak belirli bir düzeye getiren, biyolojik, pedagojik ve sosyal bir olgudur (Özcanoglu, 1993, s. 30).

Genel eğitimin ayrılmaz ve önemli bir parçası olan beden eğitimi dersleri fiziksel hareketler vasıtasıyla çocuk ve gençlerin bilişsel, duyuşsal ve özellikle psikomotor gelişimlerini sağlamaktadır (Aydos & Ünlü, 2012, s.44).

Genel eğitimin moral, entelektüel ve fizik bölümlerinden biri olarak çevik, dayanıklı, ‘iyi yurttaş’ yetiştirmekte uygulanan jimnastik ve spor gibi beden hareketlerinin tümüdür (Selçuk, 1980, s.9).

İmamoğlu (1989), Spor'u; ferdin elde ettiği kabiliyetleri geliştiren, belirli kurallar altında araçlı veya araçsız, ferdi veya toplu olacak şekilde meslekleştirerek yaptığı sosyalleştirici, toplumla bütünleştirici, ruh ve fiziği geliştiren, rekabetçi, dayanışmacı ve bir olgu olarak tanımlamaktadır (İmamoğlu, 1989, s. 4–5).

Kişiler tüm yaşantıları boyunca ve her türlü durumlarda sağlıklı, güçlü ve dayanıklı olmak zorundadır. Bunun yanı sıra kişinin kendine güvenilir, disiplinli ve davranışlarında ölçülü

olması istenir. Bütün bu davranışlar düzenli beden eğitimi çalışmalar sırasında elde edilir (Özmen, 1999, s.9).

Beden eğitimi etkinlikleri yalnız yaşamın korunması ve geliştirilmesine yardım etmez, insanı ruhsal ve düşünsel yaşama yöneltmek kendi biyolojik varlığını da yüceltir (Aracı, 1999, s.26).

2.4. Beden Eğitiminin Önemi

İnsanın toplum kurallarına uygun olarak yaşaması, birbirleriyle olan ilişkilerinin daha iyi örneğini verebilmesi, yardımsever, insan haklarına karşı saygılı, dürüst davranması, zeki, ruhsal ve bedensel yapı itibarıyla sağlıklı olmasına bağlıdır. Bu amaç ve ilkeye bağlı kalındığı sürece, beden eğitimi sadece tek yönlü gelişim kabul etmemektedir. Beden, ruh ve fikir eğitimi genel eğitimin tamamlayıcısıdır (Sel, 1988, s.11.).

On beşinci yüzyılda bilhassa Fransa’da *Pauma* diye bir oyun icad edilmiştir. Bu oyun açık arazide filesiz oynanır, kapalı alanlarda file ve topla, raketle oynanırdı. Tehlikesi olmayan bu oyunu krallar ve yüksek zümre oynardı. Üç asır sonra İngiliz binbaşı Wingfield kısa ve uzun paumı birleştirerek Lawn-tennis oyununu icad etmiştir. İtalyan humanistlerinden Vittorino Da Feltre (1738-1446) vücut ve ruh sağlığı konusunda Yunan eğitim anlayışının, irade disiplini, ölçülü beslenme konusunda İspartalıların anlayışını benimsemiş ve günlük yüzme, binicilik, eskrim antrenmanlarının faydasını savunarak, yürüyüşlerle tabiat sevgisini aşılamayı amaç edinerek modern eğitim yolunu açmıştır. Diğer bir İtalyan eğitimcisi Enea Silvio Piccolomini (1405-1464) dini kişiliği içinde güzellik ve gücün vücutla gelişmesini teklif etmiştir. François Rabelais (1483-1546) ve Michel De Montaigne (1533-1592) Fransa’da cimmnastiğin önemli bir eğitim vasıtası olduğunu ileri sürmüşlerdir (Alpman, 1972, s. 150).

Almanya’da vücut kültürünün gelişmesinde dini kişiliği ile tanınan Martin Luther (1483-1546) çeşitli vaizlerinde ve Bugenhagen (1485-1558) okul sistemini düzene koymaya çalışırken sağlığı koruyabilmenin önemi ve İtalya’da meydana gelen hümanist akımın Almanya’da etkili olabilmesi için Ortaçağ manastır okullarının yöneticilerinin beden eğitime düşmanlıkları ile mücadele etmişlerdir. Joachim Camerarius (1500-1574), 1526’da Akademik Gymnasiyumu yöneticiliğini yapmış, okulda sistemli bir beden eğitimi yapılmasını sağlamış ve “Dialogus ve Cymnasis” isimli eserinde bir çocuğun kendinden yaşlı birine okulda yaptığı hareketleri anlatışı ile bilgilendirme yapmıştır.

Okulunda tırmanma, koşma, güreş, eskrim, atlama, taş fırlatma ve oyunlara büyük değer verilmiştir (Leonard, 1971, s. 69)

Cumhuriyetle birlikte bütün eğitim ve öğretim kurumlarında üniversiteler hariç beden eğitimi mecburi tutulmuştur. 14 Ağustos 1923'de İcra vekiller heyetinin programının 6. maddesi, beden eğitimi öğretmeni yetiştiren bir okulun açılması ve izcilik faaliyetlerine önem verileceği ve programla ilgili esasların uygulamaya konulacağı belirtilmiştir. Okyar hükümeti, beden eğitimi ve spor konusunda başarılı bazı gençleri yurt dışına yollamışlardır. Bunlardan günümüzde bilinenler; Nizamettin Kırşan İsveç, Vildan Aşır ile Suat Bey Belçika'ya gönderilmişlerdir (Bilge, 1989, s. 37).

Fertlerin ve toplumun sağlık ve mutluluğunun bir amacı değil, aracı olan beden eğitimi ve spor faaliyetleriyle birçok özelliklerin kazanılabilmesi mümkündür. Bu özellikleri iki ana başlık altında toplayabiliriz:

Bunlar;

- a) Fiziksel özellikler (çeviklik, elastikiyet, mukavemet, sürat, hareket, koordinasyon).
- b) Ruhsal özellikler (yarışma ruhu, yardımlaşma duygusu, çalışma disiplini, cesaret, mücadele azmi ve kuvvetidir) (Erkan, 1982, s.86.).

Türk Milli Eğitimi içinde genel eğitimin tamamlayıcısı ve ayrılmaz bir parçası olan beden eğitimi aynı zamanda da kişiliğin eğitimidir. Öğrencilerin gelişim özellikleri dikkate alınarak fert ve toplum yönünden sağlıklı, mutlu, iyi ahlaklı, dengeli bir kişilik sahibi, yapıcı yaratıcı ve üretken, milli kültür değerlerini ve demokratik hayatın temel ilkelerini benimsemiş fertler olarak yetiştirilmeleri için en önemli araç olarak yer almaktadır (İnal, 1998, s.23).

2.4.1.Kişisel Yönden Beden Eğitiminin Önemi

- a) Günlük işlerini ve yaşayışlarını en verimli şekilde yürütebilecek kuvvet, çeviklik, elastikiyet, çabukluk ve dayanıklılık sağlar,
- b) Kız ve erkek ilişkilerinde, arkadaşlığı ön planda tutmayı amaçlar (Sel, 1988, s.12.).

2.4.2.Ekonomik Yönden Beden Eğitiminin Önemi

- a) Ferdin günlük işlerini ve yaşayışını en verimli şekilde yürütebilmesini sağlar,

- b) Yapıcı ve üretici yetenekleri geliştirir,
- c) İş, görev ve meslek sorumluluğu kazandırır,
- d) İşgücünü artırır (Akıncı,2007).

2.4.2.Çocuk ve Gençler İçin Beden Eğitiminin Önemi

- a) Etkili ve çekici eğitim aracıdır,
- b) Bireyi topluma hazırlar,
- c) Bireyin mevcut yapısını geliştirici ve eğitici rol oynamasının yanında fikir ve ruh eğitiminde önemli bir rolü vardır,
- d) Genç nesillerin yapıcı, aktif ve üretici olmasında sosyal kaynaşma ve kültürel kalkınmaya büyük etkisi olmaktadır,
- e) Kişiyi toplumun en önemli ve onurlu üyesi yapar,
- f) İyi alışkanlıklar edinmede önemli bir rolü vardır,
- g) Kötü alışkanlıklardan daha kolay kurtulmaya yardımcı olur (Aracı, 1999, s.14)

2.5. Beden Eğitiminin Amaçları

Günümüzde beden eğitimi dersleri M.E.B. onayı ile hazırlanmış olan müfredat programı dikkate alınarak yapılmaktadır (Karakuş ve Küçük, 1999, s.289.).

Atatürk ilkeleri ve inkılapları, Anayasa, Milli Eğitim Temel Kanunu ve Türk Milli Eğitiminin temel amaçları doğrultusunda; öğrencilerin gelişim özellikleri de göz önünde tutularak onların kişisel ve toplumsal yönden sağlıklı, mutlu, iyi ahlaklı ve dengeli bir kişilik sahibi, yapıcı, yaratıcı ve üretken, milli kültür değerlerini ve demokratik hayatın temel ilkelerini benimsemiş fertler olarak yetiştirilmeleri genel amaçtır (Harmandar, 2000, s.60.).

Beden eğitimi ve sporun temel amaçları şu maddeler çerçevesinde sıralanabilir;

- a) Amatörlük anlam ve kapsamı içinde, beden eğitimi ve sporun gelişmesini ve yaygınlaştırılmasını gerçekleştirmek,

- b)Herkes için beden eğitimi ve spor ilkesinin tüm toplum kesimlerinde benimsenmesi ve uygulanmasını sağlamak,
- c)İşçi, memur ve öteki çalışan kesimlerin bir yandan emek verimliliğini arttırmak, öte yandan beden ve ruh sağlıklarını korumalarını sağlamak,
- d)Öğrencilerin, emeklilerin ve öteki çalışmayan boş zamanlarının değerlendirilmesi ve eğitimleriyle ‘sorun insan’ olmalarını önlemek,
- e)Suçlu, özürlü vb. gibi öteki sorunlu kesim insanların toplumsal hayata uymalarını sağlamak (Güven, 1998, s.114.).

2.5.1. Beden Eğitiminin Genel Amaçları

- a)Atatürk’ün ve düşünürlerin beden eğitimi ve spor konusunda söyledikleri sözleri açıklayabilme,
- b)Bütün organ ve sistemleri seviyesine uygun olarak güçlendirme ve geliştirebilme,
- c)Sinir, kas ve eklem koordinasyonunu geliştirebilme,
- d)İyi duruş alışkanlığı edinebilme,
- e)Beden eğitimi ve sporla ilgili temel bilgi, beceri, tavır ve alışkanlıklar edinebilme,
- f)Ritim ve müzik eşliğinde hareketler yapabilme,
- g)Halk oyunlarımızla ilgili bilgi ve beceriler edinme, bunları uygulamaya istekli olabilme,
- h)Milli bayramlar ve kurtuluş günlerinin anlamını ve önemini kavrayabilme, törenlere katılmaya istekli olma,
- i)Beden eğitimi ve sporun sağlığa yararlarını kavrayarak boş zamanlarını spor faaliyetleri ile değerlendirmeye istekli olabilme,
- j)Temel sağlık kuralları ve ilk yardım ile ilgili bilgi, beceri, tavır ve alışkanlıklar edinebilme,
- k)Tabiatı sevme, temiz hava ve güneşten faydalanabilme,
- l)İşbirliği içinde çalışma ve birlikte davranma alışkanlığı edinebilme,
- m)Görev ve sorumluluk alma, lidere uyma ve liderlik yapabilme,
- n)Kendine güven duyma, yerinde ve çabuk karar verebilme,

o)Dostça oynama ve yarışma, kazananı takdir etme, kaybetmeyi kabullenme, hile ve haksızlığın karşısında olma,

p)Demokratik hayatın gerektirdiği tavır ve alışkanlıklar kazanma (Komisyon, 1988, s.14).

2.5.2. Beden Eğitiminin Özel Amaçları

Beden eğitimi dersi özel gelişim özelliklerin bazılarını şu şekilde sıralayabiliriz:

- Beden eğitimi ve sporla ilgili sözleri açıklayabilme
- Spor alanını tanıma
- Branşlara göre spor malzemelerini tanıma
- Spor öncesi ve sonrası kişisel temizliğine önem verme
- Spor alanını temiz ve düzenli kullanma
- Kullanılan alet ve malzemeler varsa düzenli bir şekilde yerine koyma
- Bireysel ve eşli mücadele becerileri gösterme
- Koordinasyonu ve kondüsyonu geliştirme
- Paylaşımçı olmayı öğrenme
- Verilen spor branşlarının kurallarını öğrenme
- Seçili spor dalına özgü hareketler sergileme
- Kuvvet ve çabukluk gibi psikomotor özelliklerin gelişimi (Mülayim, 2014).

2.6. Spor, Sosyalleşme ve Sosyal Kurumlar

2.6.1. Sporun Kavramı ve Sporun Sosyal Boyutları

2.6.1.1. Spor Kavramı

Dünya üzerindeki ilk insan ait bulgular, bundan yüz binlerce yıl öncesine kadar uzanmaktadır. İlkel insan, ateşli silahların bulunmadığı dönemlerde, güçlü doğa karşısında yaşantısını sürdürebilmek için bedenen kuvvetli olması gerektiğine tarihin daha ilk çağlarında inanmıştır. Bunun içinde kendince gerekli gördüğü eksiklikleri giderme yoluna gitmiştir(İşler, 2001, s.321).

Spor kelimesi etimolojik köken olarak disport (dis ve porture) kelimelerinden türemiş olup işten uzak durmak anlamına gelir. Zamanla içinde yarışma, korunma ve üstün başarı elde etme çabası olan her türlü vücut faaliyetlerini belirten ve günümüzün yaygın terimi olan "spor" türemiştir (Ersoy, 1986, s.6).

Modern hayatta spor her yerde bulunur ya da bulunduğu sanılır. Sporun gençliğin yeğlediği eğlencelerden biri, aynı zamanda halkın çok beğendiği bir seyir haline gelmediği ülke kalmamıştır. Ayrıca spor, eğitimcilerin kişiliğin oluşumunu ve karakter niteliklerinin gelişimini sağlamak için önerdikleri disiplindir; yöneticilerin enerji biçimlendirmek ve mücadeleci anlayışı uyandırmak için kullandıkları yöntemdir (Gillet, 1982, s.119).

Spor, bireyin tabii çevresini beşeri çevre haline çevirirken elde ettiği kabiliyetleri geliştiren, belirli kurallar altında araçlı veya araçsız, bireysel veya toplu olarak boş zaman faaliyetleri kapsamı içinde veya tam zamanını alacak şekilde meslekleştiren yaptığı sosyalleştirici, toplumla bütünleştirici, ruh ve fiziği geliştiren rekabetçi, dayanışmacı ve kültürel bir olgudur (Erkal, 1982, s.119).

Spor, insan ruhundaki mücadele ve başarıma azminin sistemli ve adil şartlar içinde, çeşitli güçlükleri göze alarak bedeni bir yarışmaya dönüşmesidir. Spor, ferdin tabii çevresini beşeri çevre haline getirirken elde ettiği kabiliyetleri geliştirirken, belirli kurallar altında araçlı yada araçsız, ferdi yada toplu olarak, boş zaman kavramı içinde yada tam zamanını alacak şekilde meslekleştirilerek yaptığı sosyalleştirici, toplumla bütünleştirici, ruh fiziği geliştiren rekabetçi dayanışmacı ve kültürel bir olgudur (Göral, Yapıcı, 2001, s.75).

Spor toplumsal yaşamın, toplumsal kültürün organik öğelerindendir. Zaman içinde kültürdeki sonuç olarak toplumdaki değişiklikler spor kavramına yüklenen anlam ya da işlevi değiştirmektedir. İnsan doğayı işleyerek bir ölçüde de olsa kendi buyruğu altına almıştır. Spor da insan vücudunu işlemekle geliştirmiştir (Güven, 1992, s.57).

Spor bir eğitim programı olarak okullarda yer almadan daha önce, insan toplumsallaşma sürecine aile ve oyun arkadaşları, akran grupları ile girmektedir. Toplumsal hayatın tüm aşamalarında öncelikle beden hareketleri olarak var olan ilkel haliyle spor, yöresel özelliklerin etkisiyle ferdi çevreler ve onun bir kişi, şahsiyet olmasında etkili olabilir (Erkal, 1982, s.7).

Spor; genellikle, amatör spor, profesyonel spor, gösteri sporu, yarışma sporu, okul sporu, boş zaman sporu, performans sporu, elit sporu, herkes için spor, yaşam boyu spor, sağlık için spor, aile sporu, tatil sporu, engelliler için spor, çocuk ve gençler için spor, ileri

yaşlarda spor, kadınlar için spor, yaygın spor, silahlı kuvvetler sporu, polis sporu, hapisane sporu, üniversite sporu, kulüp sporu, müessese sporu vb. isimlerle özdeşleştirilen ifadelerle anlaşılarak kullanılmaktadır (Yıldıran, Karaküçük, İmamoğlu, Ekenci, 1993, s.56).

Spor, bireyin organik, psikolojik sağlığını geliştiren, sosyal davranışlarını düzenleyen, zihinsel ve motorik belirli bir düzeye getiren biyolojik, pedagojik ve sosyal bir olgudur (Orkunoğlu, 1985, s.5).

Spor, sağlıklı bir kuşağın gelişmesinde ana eğitim aracıdır. Kişinin refahı, bir bakıma beden ve ruh sağlığının tam ve devamlı olmasına bağlıdır. İnsanların yaşamlarını sağlıklı olarak sürdürmeleri, fiziki ve ruhi gelişmelerini sağlamalarında sporun yeri önemlidir. Ayrıca, kişilerin gerek kendi toplumunda, gerekse diğer toplumlarla olan ilişkilerini dostluk içinde devam ettirebilmelerinde spor uygun bir araçtır (Somuncuoğlu, 1985, s.32).

Ayrıca kişiler spor yoluyla bir takıma veya bir gruba dahil olarak yalnızlık duygusundan kurtulur. Bir spor takımını destekleyerek o takımın başarı veya başarısızlıklarıyla bütünleşir ve takımın başarısını kendine yansıtır. Yalnızken coşkunluk göstermezken, grup halindeyken gösterilir. Bunun için psikiyatristler spor alanlarına bir tür hastane gözüyle bakmaktadırlar. Bastırılmış duyguların dışarıya atılmasına, yani kişinin boşalmasına yol açan spor sahaları, psikiyatristlerce tedavi yerleri olarak görülmektedir. Bununla birlikte bazı kişiler uygun olamayan tavırlar içine girerek kendilerine ve çevrelerine zarar vermektedirler (Tezcan, 1997, s.102).

2.6.2. Sporun Sosyal Boyutları

Dünyanın her tarafında ve toplumlarda sınıflar arasında spor yapmaya, sporu izlemeye duyulan ilginin hızla artması, çağdaş toplumsal yaşayışın ayırt edici başlıca özelliklerinden biridir. Bu işin sosyolojik yönü, dil, din, ırk ve cinsiyet ayrımı gözetilmeksizin ama spor sahalarına ama televizyon başına, dünyanın dört bir tarafındaki milyarlarca insanı aynı anda toplayabilen başka bir olay yoktur (Fişek, 1985, s. 22)

2.6.3. Spor Aktiviteleri

Sporun bugünkü toplumlarda çok büyük ilgi odağı olmasının temelinde spor aktivitelerinin yapılış amaçlarında meydana gelen çeşitli gelişmelerdir. Önceleri sadece kültürel ve sosyal

anlamda yapılan aktiviteler kitle iletişim alanının çok ileri boyutlarda gelişmesi sonucu âdeta bir reklam ve tüketim aracı olarak da kullanılmaya başlamıştır. Bugün bir olimpiyat oyunlarının ya da dünya futbol şampiyonasını organize eden ülkelere ve reklam aracı olarak sporu kullanan firmalara inanılmaz boyutlarda ekonomik kazanç getirmektedir. Ancak tezin konusu gereği sporun insanlar ve toplumlar üzerindeki sosyal, kültürel ve davranış değişikliklerindeki etkisi incelendiğinden reklam ve ekonomik durumuna fazla değinilmeyecektir. Sporun bu yönünü ele alırken diğer yönlerinin de bilinmesi hem toplumsal aktivitelere hem de bireysel aktivitelerde daha yararlı olacaktır (Seçkin, 1990, s. 8-12).

2.7. Sosyalleşme

2.7.1. Sosyalleşme Kavramı

İnsan, dünyaya geldiği andan itibaren diğer insanlarla birtakım etkileşimler içine girerek kişisel kazanımlar elde etmekte ve böylece toplumla uyumlu bir fert olma süreci sonucunda da bir kişi halini alabilmektedir. Bunun temel nedenini; bilindiği üzere insanın dünyaya geldiği andan itibaren, belli bir kişisel gelişim sağlayacak öğrenme sürecine tabi olmadan önce, insanlarla bir araya gelme ve toplumda yer alma imkanına sahip olamaması, oluşturmaktadır. Üzerinde durulması gereken husus; insanın doğumla birlikte bir takım biyolojik donanımlara sahip olarak dünyaya gelmiş bulunmasıdır. Fakat doğuştan gelen bu biyolojik donanım dışında, bütün canlılar içinde hiçbir şey bilmeyen tek varlık olarak dünyaya gelen insanın, sadece doğuştan var olan bu donanımları, toplumun bireyden beklediği sosyal sistemlerin tamamlanmasında yeterli olamamaktadır (Dönmezler, 1994, s.123).

Enver Özkalp'e göre sosyalleşme, insanın kendine uygun insanca davranışları öğrenmesidir. Ayrıca sosyalleşmeyi bireysel ve toplumsal açıdan ayrı ayrı tanımlayan Özkalp'e göre sosyalleşme, bireysel açıdan, insanın hayvansal yönlerini bırakarak, insani değerler kazanması ve kişiliğini bulması sürecidir. Toplumsal açıdan ise sosyalleşme, sosyal ve kültürel mirasın gelecek nesillere aktarılması ve kişilik gelişimidir (Özkalp, 2005, s.109-110).

Mahmut Tezcan'a göre ise sosyalleşme, çocuğun eğitimi demektir. Ona göre, topluma hazırlamak olarak da tanımlanabilecek olan bu süreç okuldan önce ailede başlamaktadır (Tezcan, 1997, s.34).

Barlas Tolon ise sosyalleşmeyi tanımlarken, 'Bireyin mutlak anlamda biyolojik bir varlık olmaktan çıkıp bu evren içinde yaşamayı başarması, belli bir kültürün maddi ve manevi öğelerini öğrenmesi ile olanak kazanır. İşte bu öğrenme sürecine sosyalleşme adı verilir' (Tolon, 1996, s.347) demektedir.

Giddens'e göre sosyalleşme, yardıma gereksinimi olan bebeğin, yavaş yavaş içerisinde doğduğu kültür için geçerli olan becerileri edinerek kendi bilincinde olan, bilgili bir kişi haline gelmesidir (Giddens, 2000, s.25).

Bireysel açıdan ele alındığında sosyalleşme olgusu, insan organizmasının bebeklik dönemi ile erişkinlik dönemi arasındaki öğrenme ve öğretme işlemlerini kapsayan bir süreci oluşturmaktadır (Yavuzer, 1981, s.34).

Silahl'a göre sosyalleşme olgusu, doğumla ölüm arasında devam eden bir süreci kapsamaktadır. Bu süreç, toplumun inançlarını, değerlerini, davranış kalıplarını, tutumlarını öğrenme ile başlayıp sosyo-kültürel kişiliğin kazanılması ile devam etmektedir. Birey bu sürece uymak zorundadır. Çünkü toplumun davranış kurallarını öğrenmeyen ya da bu kurallara uymayan birey toplumdan dışlanmaktadır (Silahl, 2005, s.328).

Toplumsal açıdan ise sosyalleşme dar anlamıyla, bireyin içinde bulunduğu çevrenin standartlarına, değerlerine uymayı öğrenmesi olarak ifade edilirken, geniş anlamıyla toplum kültürünü meydana getiren değer ve normların öğrenilmesi ve bunların bir kuşaktan diğerine aktarılması olarak ifade edilebilir (Tezcan, 1995, s.38).

2.7.2. Sosyalleşme Süreci

Sosyalleşme sürecinin içeriği ve biçimi öğrenme yoluyla belirlenmektedir. Sosyalleşme bireyi toplumun ve çeşitli grupların birer üyesi haline getiren değer, tutum ve davranışlarını kurumsallaşmış normlarla uygun olarak tanımlayabilmesine imkan veren bir kültürleşme sürecidir (Ökmen, 2003, s.25).

Sosyalleşme süreci, bir sosyal olgu olarak ferdin doğuştan itibaren toplum üyeliğini kazanmasında geçirdiği safhaların hepsine verilen addır (Erkal, 2000, s.11).

2.7.3. Sosyalleşme Araçları

Sosyalleşme amaçlı ya da amaçsız bir biçimde gerçekleşebileceği gibi yüz yüze temas da burada oldukça önem arz etmektedir. Dolayısıyla sosyalleşme kurumları, toplumun sahip olduğu kültürünün yeni nesillere aktarılmasından sorumlu olmakla birlikte hiçbir zaman durgun bir süreç izlememektedir (Özkalp, 2007 , s.106).

2.7.3.1. Aile

Görevleri doğrultusunda aileyi ele aldığımızda; ailenin, eşlerin duygusal ve üremeye dair gereksinimlerinin karşılandığı, çocukların bakımını ve eğitiminin üstlenildiği, ortak amacı ve inançları olan bir yapı şeklinde tanımlayabiliriz (Yörükoğlu, 2000, s.125).

Ailenin varlığı, kuşkusuz her toplumda meşru olarak varlığın ve kültürün sürdürülebilmesi açısından, oldukça önem arz etmektedir. Dünya geneline baktığımız zaman hemen hemen her insan için aile, toplumsal yaşamda son derece gerekli ve önemli bir kurum olarak vücut bulmaktadır. Bu bağlamda ele alacak olursak görülen o ki; her insan bir aile içerisinde doğar, büyür, olgunlaşır ve yaşama dair ilk deneyimlerini kazanıp geliştirir. Daha sonra belli bir olgunluğa ulaştınca evden ayrılarak kendisi de bir aile kurar. Görüleceği üzere bireyin yaşamını çevreleyen aile, yadsınamaz derecede büyük bir öneme sahiptir ve birey için de ailesi yaşamındaki en değerli şeylerin başında bulunmaktadır (Adak, 2005, s.49).

2.7.3.2. Arkadaş Grupları

İnsanların çevreleri salt aileyle sınırlı kalmamakta ve özellikle de genç bireyler için gün geçtikçe akran grupları çok önemli bir yer tutmaktadır. Hatta genç bireylerin ergenlik dönemleriyle birlikte, bu çevreleri aileden daha fazla bir değer sistemi oluşturmaya başlayacaktır (Atabek, 2003, s.185).

Kendine olan güveni az, özdeşleşme gelişmesi karışık olan bireylerde arkadaşlar daha belirleyici olmaktadır. Konuyla ilgili yapılmış araştırmalarda, bireyin ailesiyle olan ilişkisinin kuvveti ve türünün bireyin arkadaşlarının etkisinden bağımsız kararlar alabilmesinde önemli rol oynadığını göstermektedir. Çünkü birey böylelikle, duygusal, bilişsel, ahlaksal ve sosyal gelişimini tamamlayabilmektedir. Bu gelişimini sağlıklı tamamlayabilen bireyler, arkadaşlarından bağımsız kararlar alabilirler (Cüceloğlu, 2003, s.360).

Görüldüğü üzere akran grupları bireylerin her dönemine oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Bireylerin, yetişkinlik dönemlerinde, evlilik yaşamlarında, anne baba oldukları zamanlarda, emekliliklerinde, eşlerinin ölümlerinde hep yanlarında olan ve onlara yardımcı olan kişiler arkadaşlardır. Her yeni olay, yeni bir uyum süreci gerektirdiğinden dolayı, bu durumlar sosyalleşme olarak nitelendirilir ve bunların da aynen kültür gibi öğrenilmesi gerekir (Özkalp, 2007, s.108).

2.7.3.3. Kitle İletişim Araçları

Sosyalleşme kurumlarından bir diğerini oluşturan kitle iletişim araçları, günümüzde oldukça yaygın olarak kullanıldığından dolayı etki derecesi de bir o kadar büyüktür. Dolayısıyla kitle iletişim araçları bireyleri sosyalleştirmede, artık neredeyse aile ve okulun üzerinde bir öneme sahip olmuşlardır. Özellikle bireylerin, tutum ve kanaatlerinin oluşmasında kitle iletişim araçlarının merkezi rol oynadığı görülmektedir (Doğan, 1995, s.59). Kitle iletişim araçları; radyo, televizyon, video, sinema, tiyatro, kitap, dergi ve gazete vb. olarak bireyleri daha çocuk yaşta etkileyerek onların, sosyalleşmelerinde ve kişiliklerinin oluşmasında yadsınamaz derecede önemli rol oynamaktadır (Armağan, 2004, s.11).

Kitle iletişim araçları içerikleri ve örgütlenmiş biçimleriyle çeşitlilik gösterir ve toplum üzerinde etkili olabilecek geniş bir alandaki faaliyetleri kapsarlar (Alemdar, 1983, s.45).

2.8. Sosyalleşme-Eğitim İlişkisi

İnsan eğitim ve öğretimle, toplumla bütünleşir. Bir yönüyle bencil olan insan diğer insanlarla karşılıklı sevgi saygı anlayış esaslarına bağlı ilişkiler kurar. Bu iki ruh durumunu yaşayan insanın olgunluk çağlarına geldiğinde davranışlarından sorumlu olması toplum hayatının temellerinden biridir (Ayhan, 1995, s. 37).

Ferdin sosyalleşebilmesinde eğitim ve öğretim faaliyetlerinin yeri önemlidir. Bu faaliyetler hem devlet, hem fert ve hem de devletle ferdin birlikte ortaya koydukları gayretlerle ortaya çıkabilir. Kültürün kazanılması ve genç nesillere aktarılması da eğitim, öğretim ve öğrenme süreci sonucunda elde edilir. Eğitimin sosyalleşme içinde etkin bir yeri vardır. Nitekim Ziya Gökalp'e göre de sosyalleştirme eğitim demektir. Fert dünyaya geldiği zaman sosyal olmayan bir varlıktır. Fakat cemiyet öyle bir muhittir ki, bu sosyal olmayan varlıkları içine girdiği andan itibaren kendisine benzetmeye, yani temsil ettirmeye çalışır.

Fertlerin cemiyeti benimsemesi, yani sosyalleşmesi, cemiyetin bekası için gereklidir. Bir cemiyet fertlerine lisanını, ahlakını, estetik zevkini, ilmi mantığını, teknik vetirelerini aşamazsa, yaşayamaz. İşte, cemiyetin fertleri üzerine tatbik ettiği bu sosyalleştirme işine terbiye adı verilir (Erkal, 1982, s. 12–13).

2.9. Sosyalleşme-Beden Eğitimi İlişkisi

İnsanın beden ve ruh yapısını geliştirmek, iradeyi güçlü kılmak, grup çalışmasını kolaylaştırmak, karşılıklı dayanışmayı sağlamak, kendine güveni yaratmanın yanı sıra, ferdin toplum üyeliğini kazanması olan sosyalleşmesinde de spor önem taşımaktadır. Toplum tesadüfen ve geçici olarak bir araya gelmiş fert ve sosyal gruplardan kurulu bir insan yığını olarak düşünölmeyeceğine göre, fertler arasında anlamlı bir şekilde gelişmesi sosyal ilişkiler ağına yaptığı katkı büyüktür (DPT., 1983, s. 34-35).

İnsanın beden ve ruh yapısını geliştirmek ve iradeyi güçlü kılmanın yanı sıra, grup çalışmasını kolaylaştırmak, karşılıklı dayanışmayı sağlamak, kendine güveni gerçekleştirmek, ferdin toplum üyeliğini kazanması olan sosyalleşmesinde de spor önem taşımaktadır. Sosyalleşmenin ve ferdin gelişmesinin ömür boyu sürdüğünü düşünürsek, konunun önemi daha iyi fark edilebilir (Güven, 1998, s. 114).

2.10. Sosyalleşme-Spor İlişkisi

Spor, bireyin dinamik sosyal çevrelere katılımını sağlayan bir sosyal etkinlik olması özelliğinden dolayı, kişinin sosyalleşmesinde önemli bir role sahiptir. Spor, bireyin kendi dar dünyasından kurtularak başka ortamlarda, başka kişilerden, inançlardan, düşüncelerden insanlarla diyalog içinde bulunmasını, onlardan etkilenmesini ve onları etkilemesini sağlamaktadır. Bu yönüyle sporun, yeni dostlukların kurulmasının pekiştirilmesine ve sosyal kaynaşmaya destek sağladığı söylenebilir. Bu yönü ile sporun, yeni dostluklar kurulmasına, pekiştirilmesine ve sosyal kaynaşmaya destek sağladığı söylenebilir. Spor sadece spor yapanlar değil izleyici kitleler arasında da önemli bir sohbet ve muhabbet konusu oluşturmaktadır (Küçük ve Koç, 2009, s. 3).

Spor sosyal yönü ile, çevre - fert bütünleşmesi, grup içerisinde hüküm verme, başkalarıyla iletişim kurmayı öğrenme, bir grup içerisinde fikirleri değerlendirme ve mücadele etme özelliklerinin gelişmesini sağlar. Ayrıca, toplum tarafından kabul edilme ve ait olma

duygusunun gelişimi; olumlu kişilik özelliklerinin gelişimi; boş zaman uğraşısı olarak kullanımının öğrenilmesi; iyi ahlaki hareketleri yansıtan davranışlarının gelişmesine hizmet etmektedir (Bayrakcı, 2006, s. 6).

2.11.Okullarda Beden Eğitimi

Beden eğitimi dersi, çocuğun ve gencin başarı, yarışma şekillerindeki hareket, neşe, sevinç gibi doğal gereksinmelerinin hakkını verebilmek içindir. Bu eğitimin, genç organizmanın büyümesini sağlayıcı etkinlikte olması gereklidir. Modern yaşamın hareket noksanlığını gidermeli, duruş ve gelişim bozukluklarını önlemelidir. Ayrıca, hızla gelişen teknolojinin değiştirdiği yaşam koşullarının zorunlu kaldığı bireysel yaratıcılığın kazanılmasına olanak sağlamalı, sosyal dengelerin, anlayışların, kültürlerin geçişine hizmet etmek göreviyle yükümlü olmalıdır (Özmen, 1976, s.15).

Beden eğitimi, pedagojik bir disiplin, bir bilim ve sanat olup, eğitim biliminde olduğu gibi insanın davranış ve alışkanlıklarına yönelmiştir (Çelik, 2002, s.48).

2.11.1. Ortaöğretim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor

Gelişmekte olan organizmada cinsiyet, diğer gelişmelere paraleldir. Çokluktan yetişkinliğe başarılı bir geçiş biyolojik, psikolojik ve sosyal gelişmenin bir arada olmasıyla gerçekleşir. Gençlik dönemi ‘bio-psikolojik bakımdan çocukluğun sonu ile toplum hayatında sorumluluk alma dönemi olan 12-24 yaş grubu arasında kalan yaş grubu’ olarak tarif edilmektedir (Çelik, 2002, s.39).

Ortaöğretim kurumlarında ders dışı sportif faaliyetlere öğrencilerin katılabilmesi için önce aile sonra okul idaresi ve beden eğitimi öğretmeninin teşviki, sosyal çevrenin desteğinin olması gerekir. Ortaöğretim gençliği enerji doludur. Bu enerjiyi boşaltacak yollar arar. İşte öğrencinin streslerini giderecek enerjisini harcayacak etkinliklerin başında spor gelir. Bu nedenle ortaöğretim gençliğinin spora yönlendirilmesinde fayda vardır (İşler. 2001, 2.338).

2.11.2.Okul Dışında Spor

Atatürk; ‘Türk Millet’ i, anadan doğma sporcudur. Henüz yürümeye başlayan köy çocuklarını bile harman yerinde güreşirken görürsünüz. Ata en çok ve en iyi binen Türk erkekleri değildir, Türk kadını da bu işi iyi bilir’ (Akpul, 1982, s.8).

Beden hareketlerinde esas, nesilden nesile intikal eden adetlerdir. 20. Asırda Dünya Milletleri için spor esaslarının tekniği bundan doğmuştur. Türk çocukları her kavmin çocukları gibi doğdukları andan itibaren tabiatın kendilerinde yarattığı hareket ve faaliyete ellerini, kollarını, bacaklarını muhitin şartlarına göre tarlada, bayırlarda, tepelerde, kayalıklar içinde, ormanlarda koşar, yürür, hiç de yaptığının ne olduğunu düşünmeksizin bugünkü ilim dünyasının spor dediğini kendiliğinden yapar. Güreşir, ata biner, atlar, cirit oynar ve daha birçok milli sporları yapar (Çelik, 2002, s.66).

Gelenek, görenek ve cemaatçi eğilimlerin ağırlık taşıdığı kırsal bölgelerimizde gençlik çağı denen olgunun üç temel özelliği (aynılaşma, özerklik, sorumluluk) içinde, aynılaşma büyük bir ağırlık taşımaktadır. Burada benzeme, benzetme ve taklit önem taşımaktadır. Bilhassa giyim, kuşam, moda ve mevki sağlayıcı bazı dayanıklı tüketim malları bu davranışlara örnek verilebilir. Son yıllarda artan sosyal temas, ulaştırma ve haberleşme arasındaki gelişmeler ve bilhassa televizyon, kırsal ve şehir gençliği arasındaki farkın kapanmasını sağlamaktadır (Güven, 1998, s.105).

Sportif olay toplumda manevi bakımdan yalnızlığı da önlemektedir. Spor olayının her çeşidi bireyi toplumla en azından diğer birey ve gruplarla buluşturmaktadır. Kişi, sportif olaya katılmakta manevi yalnızlığını hazırlayan sakıncaları da giderebilir. İş hayatında görülen ve daha sonra genelleşerek sosyal hayata yansıyan amaçsızlık ve monoton çalışma şartlarının doğurduğu kötümser ve bunalımlı tutumların giderilmesinde spor ve diğer boş zaman faaliyetlerine ihtiyaç vardır (İşler, 2001, s.321).

Spor medyası ve gazetecileri sporu topluma tanıtan, sevdiren, spor bilincinin gelişmesine katkı sağlayan, sporun hoşgörü ve centilmenlik anlayışı ile yapılmasını ve algılanmasını amaçlayan, sosyal sorumluluk anlayışı ile görevlerini yerine getirmek durumundadırlar (Yetim, 2000, s.187).

Kitle iletişim araçları alışla gelmiş günlük pratiklerinde spora ayrı sayfa, bölüm veya saat ayırırlar. Herkes bilir ki spor, haber içinde bir bölümdür. Spor saatleri, spor tartışmaları vardır. Gazetelerin özellikle arka sayfaları spora ayrılmıştır. Günlük, ekonomik, sosyal,

siyasal olaylardan ve parçalardan ayrı bir gerçekmiş gibi, spor ayrıca sunulur (Çelik, 1996, s.72).

2.11.3. Okullarda Beden Eğitimi ve Spor Uygulamalarında Genel Esaslar

- a. Birinci ergenlik çağına kadar, gelişim özellikleri yönünden kız ve erkek çocukları arasında büyük farklılık görülmez. Ancak her sınıfta aynı takvim yaşlarında, fakat farklı biyolojik gelişimde öğrenciler bulunacaktır. Derslerde ve ders dışı çalışmalarda bu konu göz önünde tutulmalı, gerektiğinde seviye grupları oluşturarak tüm öğrencilere eğitim imkanı sağlanmalıdır.
- b. Derslerde ve ders dışı çalışmalarda yüklenmelerin şiddeti seviyeye uygun düzenlenmelidir. Aşırı terleme, hiç terlememe, aşırı kızarma, çabuk yorgunluk ve isteksizlik vb. belirtiler görüldüğünde, nabız sayılmalı ve değerlendirilmesi yapılarak gereken önlemler alınmalıdır.
- c. Derslerde ve diğer çalışmalarda, öğrencilerin yaratıcılıkları göz önüne alınarak, hareketlerde onların buluşlarına yer verilmeli ve bu konuda yönlendirilmeleri sağlanmalıdır.
- d. İlkokulun ilk üç sınıfında beden eğitimi dersleri hayat bilgisi üniteleri ile bağlantılı olmalı, oyun ve taklitlerden büyük ölçüde yararlanılmalıdır. Oyun, çocuk hayatının bir parçasıdır. Bu yolla beden, zihin ve sosyal yetenekleri ile duyguları ortaya çıkar. Ancak, oyunlar her türlü hareketleri kapsamadığından dersin amaçlarını gerçekleştirebilmek için hareket değeri kazandırılmış dramatizeler ile az ölçüde düzeltici alıştırmalara da yer verilmelidir.
- e. Gelişme çağındaki çocuklara eklem ve kasları aşırı zorlayan hareketler ile statik kas çalışmalarını gerektiren hareketler zararlıdır. Bu tür uygulamalardan kaçınılmalıdır.
- f. Temiz hava ve güneşin, çocuğun sağlıklı gelişimi bakımından faydaları düşünülerek, spor salonu bulunan okullar dahil olmak üzere, derslerin uygun hava şartlarında açık havada yapılmasına önem verilmelidir.
- g. Her türlü şartlarda kolaylıkla uygulanabilen sağlıklı büyüme ve gelişme için en uygun faaliyetlerden birisi olan kır koşullarının, seviyeye uygun şekilde ve arada diğer faaliyetlere de yer verilerek (yürüme, sıçrama, sekme, yaylanma, esnetme, çevirme, savurma vb.) derslerde ve ders dışı çalışmalarda uygulanmasına önem verilmelidir. Bu

suretle hava şartları uygun olmadığı zamanlarda, derslerin amaca uygun biçimde işlenmesi sağlanmış olacaktır.

h. Derslerin monotonluktan kurtulması ve tüm öğrencilerin ders içinde etkin olmalarının sağlanması, ders veriminin artırılması yönünden sınıfın tamamına sürekli olarak aynı konuda eğitim verilmesi her zaman yararlı olmaktadır. Özellikle ders dönemleri sonlarına doğru kazanılan becerilerin pekiştirilmesi, derslerde canlılık sağlanması için; zaman zaman istasyon yöntemiyle ders yapılmasında büyük ölçüde yarar görülmektedir.

Bu durumda sınıf, uygun sayıda gruplara ayrılarak her grup başka bir dalda ya da başka bir araçta çalıştırılır. Belli sürelerde gruplar istasyon değiştirerek bu çalışma sürdürülür. Gruplara her dalda bir ya da birkaç uygulama yaptırılır. Böylelikle öğrencilerin istasyon değişerek çalışmaları sağlanır.

1. Her kademedeki okullarımızda beden eğitimi dersi ile ders dışında düzenlenen spor çalışmalarının, okulların çoğunda spor salonu bulunmadığından açık alanlar veya uygun olan kapalı yerlerde yapıldığı bilinmektedir.

Beden eğitimi dersi ve spor çalışmalarının Türk Milli Eğitimin amaç ve ilkeleri doğrultusunda yapılabilmesi için, uygulama alanlarının eğitim-öğretim çalışmalarına elverişli fiziki şartları taşıması gerekmektedir.

j. Kış mevsiminde açık alanda ders veya spor çalışması yapılacak ise, öğrencilerin bu çalışmalara faaliyetin gerektirdiği uygun kıyafet ile katılmaları sağlanmalıdır.

k. Beden eğitimi derslerinin, kır koşusu uygulamaları ve öğrencinin tümünü faaliyete sevk eden hareket ve oyunlara yer verilerek işlenmelidir.

l. Ders veya çalışmaların başlama ve bitiminde öğrencilerin uygun bir ortamda kıyafet değiştirmelerinin sağlanması, beden eğitimi dersi yapılan spor alanı, spor salonu, çok amaçlı salon, koridor ve sınıfların temiz tutulmasına özen gösterilmeli, bu hususta temizlik görevlileri ile birlikte öğrencilerden de yararlanılması, ders yapılan çok amaçlı salon, koridor veya uygun görülen diğer bölümlerin mümkün olduğu takdirde teneffüs yeri olarak kullanılmaması gereklidir.

m. Beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin yapıldığı kapalı yerlerin temizliği, havalandırılması ve ısıtılması için okul müdürlüklerince gerekli tedbirlerin alınması, öğrenci sağlığı açısından büyük önem taşımaktadır (Harmandar, 2000, s.89).

2.12.Beden Eğitimi Dersinin Standartları

Basit anlamda standart, bir şeyler yapmak için üzerinde anlaşılmış ve tekrarlanabilir yoldur. Her standart kolektif bir çalışmanın ürünüdür, konusunda uzman kişilerin bir araya gelmesiyle oluşturulur. Standartlar bilimsel, teknik ve deney çalışmalarının kesinleşmiş sonuçları esas alır ve üzerinde anlaşılmış en iyi uygulamaları tarif eder. Günümüzdeki şartları belirlemek ile yetinmez aynı zamanda geleceğin gelişme şartlarını da göz önüne alır.

Beden eğitimi öğretim ve programların kalitesi, aynı zamanda faaliyet gösteren çeşitli bileşenlerin varlığına bağlı olarak değişmektedir. Beden eğitimi dersi için standart belirleme sürecinde öncelikli olarak Türk Milli Eğitim sisteminin temel amaçları, beden eğitimi dersinin genel amaçları göz önünde bulundurularak eğitim sisteminden yetiştirilmesi beklenen insan tipinin özellikleri yani eğitimin uzak hedefleri de göz önünde bulundurularak beden eğitimi dersinin standartlarının belirlenmesi gerekir.

Eğitim standartları, öğrenciler tarafından öğrenilmesi gereken temel içeriği tanımlayan temeli oluşturur ve okul müfredat kapsamı içinde organize edilmelidir. Bu nedenle, her okulun sahip olduğu alt yapıya uygun ve özel ihtiyaçları da dikkate olarak müfredat programında gerekli esneklikler olmalıdır. Bununla birlikte okul programları, yazılı olan müfredatın da dahil olduğu bileşenleri içermelidir.

Yazılı müfredat sıralı öğrenmeyi yansıtır;

- İlköğretim düzeyinde ağırlık: temel motor becerilere uygun düşük organizasyonlu oyunlar kapsmalıdır.
- Orta düzeyinde önemi, sağlıklı bir fiziksel uygunluk seviyesi ve kişisel hedeflerine ulaşmada da dahil olmak üzere spor ve sağlık kavramları; kültürel ortak yanı olan uluslararası oyunların tanıtım ve değiştirilmiş sürümleri,
- Ortaöğretim düzeyinde önemi: mevcut okul dışı programlarına yaşam boyu katılım ve erişimde sahip olduğu potansiyel beceriler de dahil olmak üzere, öğrencilerin toplum içinde yetkinlik/yeterlik için seçilen faaliyetlerini geliştirmek; Sportif Becerileri öğrenme için bireyselleştirilmiş eğitim,
- Birden fazla öğretim stilleri çoklu zeka karşılamaında stratejiler, yetenekler ve engelliler,
- Sistematik ve düzenli bir değerlendirme için sonuçlardan gelen bilgileri öğrenme,

- Öğrenci başarılarının dokümantasyon ve açık bir şekilde dile getirilmesi (Aydos & Ünlü, 2012, s.48).

Standartların Gözden Geçirilmesi

Tüketicilerin ihtiyaçları ve koşulları sürekli değiştiği için, standartların doğası dinamiktir. Bu nedenle standartlar sistematik olarak tekrar gözden geçirilmeli ve en azından her 5 – 10 yılda bir uygun modifikasyonu yapılmalıdır.

Beden eğitimi programları öğrencilerin sağlıklı bir yaşam, kişisel hedeflerine ulaşmasına ve topluma katkı sağlayacak şekilde etkin, belirli standartlara göre geliştirilmiş olması gerekir. Bu standartlar aşağıdaki şekilde belirlenebilir;

1. Hareketlerde yetkinlik ve yeterlik
2. Hareketle ilgili kavramları uygulama ve bilgi
3. Sağlık – uygunluk geliştirilmesi
4. Fiziksel olarak aktif yaşama biçimi
5. Kişisel ve sosyal sorumluluk davranışları geliştirme
6. Bireysel farklar için saygı ve anlayış
7. Kişinin fiziksel aktivitelerden sağladığı kazanım.

Eğitim-Öğrenim Uygulamaları: Eğitim ve Öğrenim Uygulamaları sayesinde, öğrencilerin temel bilgi ve becerileri gösterir ve anlayışlarını derinleştirir. Uygulanan öğrenme becerileri akademik disiplinler arası geçişleri ve disiplinlerde öğrenmeyi güçlendirmek için önemlidir. Bu becerileri kullanabilme yeteneği, işyerinde, okulda ve toplum içinde öğrencilerin büyük ölçüde başarısını etkileyecektir.

İletişim geliştirme: Bilgi ve fikirlerini ifade etme ve yorumlama. Fiziksel aktivite ve hareket, öğrenciler için bir iletişim ortamı ve aracıdır. Öğrenciler, başkalarını gözlemleyerek, dinleyerek, hareket ederek ve başkalarının niyetlerine karşı kendi niyetlerini tepki olarak açıklayarak öğrenirler. Ayrıca yazılı ve sözlü iletişim uyarıları etiketler, reklamlar, sağlıkla ilgili haberlere ihtiyaç duyarlar. Onlara bireysel kararlarına yardımcı olacak soru ve analizlerle yoluyla sağlıkla ilgili bilgilerin verilmesi gerekir.

Sorunları Çözme: Sorunları araştırma ve tanımlamak, akıl ve kanıt tarafından desteklenen çözümler üretmek ve önermekle olur. Öğrenciler sporda rakipleriyle nasıl başa çıkacağını,

oyunlarda hızlı ve kararlı hareket etmeyi, avantaj kazanmayı ve değişen durumlara karşı nasıl tepki göstereceğini öğrenirler.

Teknoloji Kullanımı: Bilgi, görüş ve sonuçlara erişmek için, iletişimde elektronik cihazlar, bilgisayarlar ve ağların kullanımı uygun araçlar olmaktadır. Öğrencilerin, spor müsabakalarını izleme, yorumlama, video filmleri ve bilgisayar yazılımı ile yapılan hareket becerilerinin analizleri beden eğitiminde-öğretiminde araç olarak kullanılmalıdır. Bu araçlar, öğrencilerin rekorlarını tutmada, performanslarını karşılaştırma ve ulusal istatistiklerin tutulmasında yardımcı olacaktır. Teknolojik araçlar, öğretmenlere beden eğitimi ve sağlık alanlarında kullanılan mesleki ölçme ve karşılaştırmaları da sağlar.

Takım Çalışması: İnsanlar hem ferdi, hem de grup üyesi olarak öğrenir, eğitilir ve üretime katkıda bulunur. Öğrenciler, bireysel güçlerini tanımak, başkaları ile çalışarak farklılıkları gidermek, ekip çalışmasında, gerekli bir aracı kullanmayı öğrenirler. Ekip çalışması , aynı zamanda birçok sporun ayrılmaz bir parçasıdır. Spor sırayla diğer alanlarda da takım çalışması unsurlarını öğrenir. Fiziksel gelişmenin genel amacı da, öğrencilerin özel amaçlarına veya ortak bir hedefe ulaşmak için gerekli ekip çalışmasına ait bilgi ve becerileri kazandırmaktır.

Gözlem, Değerlendirme ve Bağlantılar Yapma: Tanıma ve öğrenme alanları arasında ve içinde önemli bilgi, görüş, yorumları gözlemeli, değerlendirmeli, aralarındaki bağlantıları yapabilmelidir. (Aydos & Ünlü, 2012, s.49).

2.13. İlgili Araştırmalar

Eğitim, genel anlamıyla insanoğlunun öğrenme yolu ile düşünme yeteneklerini, bilgisini, anlayışını, becerilerini gösterme, toplumdaki değerlerin öğretilmesi ve aktarılması sürecidir. Eğitim, aynı zamanda sosyalleşme için bir kurum ve kültürel mirasın kuşaktan kaş ağa aktarılmasıyla gerçekleşen sosyal bir olgudur. Eğitim ayrıca fertlerin toplumla ilişkilerinin uyumlu biçimde oluşmasını sağlayacak nitelikleri de geliştirmekle yükümlüdür. Başka bir deyimle dürüst, hür düşünceli, sorumluluk duygusu taşıyan, bağınazlığa kapılmayan, hoşgörülü, ön yargısız, eleştiriye açık, ölçülü, insan haklarına saygılı, paylaşmayı seven, toplum menfaatlerini şahsi çıkarlarının üstünde tutan, bilgili, sosyal ve demokratik aydın kişiler yetiştirmeyi sağlamak eğitimin vazgeçilmez görevidir (Yetim, 1998).

Beden eğitimi ve spor, çağdaş eğitim anlayışı içinde birbirini tamamlayan iki kavramdır. Beden eğitimi, iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmanın başlıca unsuru olan insan gücünün beden ve ruh sağlığını ve bütün yapısının dengeli olarak geliştirilmesini sağlayan faaliyetlerdir. Bir başka ifadeyle beden eğitimi, fertlerin hareket tecrübeleriyle meydana çıkarttığı bir değişim süreci ve aynı zamanda fiziki aktiviteler yoluyla insanın bütün eğitimi ile ilgili bir faaliyet ya da eğitim şeklidir (Jersild, 1978).

Birçok öğrenci ve aile, oyun ve sporun okul programı içerisindeki gerçek değeri hakkında yeterince bilgiye sahip olmadıklarından beden eğitimine yaklaşımları da farklıdır. Aileler, öğrencilerde öğrenme, büyüme ve gelişmenin sadece masa başında okuma, yazma, kalem ve kağıt ile çalışma sonucunda gerçekleşmeyeceğini bilmelidirler. Bunların dışında gerçekleşen geziler, kamplar ve kırlarda, spor salonlarında yada yüzme havuzlarında oynanan oyunlara ayrılan zamanların belki daha önemli olabileceği de düşünülmelidir. O nedenle, beden eğitiminin amaçlarının öğrencilere, onların ailelerine ve topluma tanıtılması beden eğitimi öğretmeninin sorumluluğu dahilindedir. Beden eğitimi öğretmenin bu sorumluluğun üstesinden gelebilmesi için eğitimin amaçlarını, öğrenciler ve beden eğitimini ve bunların eğitim bütünlüğü içerisindeki yerini çok iyi bilmesi gerekmektedir (Tamer ve Pulur, 2001).

Sosyal gelişim, bireyin, çevresindeki bireylerle sosyal ilişkiler kurması sonucu; içinde bulunduğu toplumun ve evrensel kültürün, ilke ve değerlerine uyum için gerekli olan, davranış ve yaklaşımları kazanması sürecidir.

Yapılan bir araştırmaya eğitim kurumlarındaki sportif ve fiziksel eğitimin varlığı bireyin ahlaki sosyal ve kişilik gelişimi üzerinde etkinliğini vurgulamaktadır (Shields, 1995).

Araştırmacılar tarafından yapılmış olan birkaç incelemede şu gerçeğe dikkat çekilmiştir. Atletik faaliyetlerde başarı sağlayan gençler çoğu defa popüler olarak tanımlanmaktadır. Bu bireyler dolaylı olarak sosyal etkileşim sahalarını genişletmektedir (Yalçın, 1995).

Sosyolojik açıdan spor ise bireyleri kendi dar dünyalarından kurtararak başka ortamlarda, başka kişilerden, inançlardan, düşüncelerden insanlarla, diyalog içinde bulunmasını, onlardan etkilenmesini ve onları etkilemesini sağlamaktadır (Yetim, 1998). Ayrıca bireyin ruhundaki savaşçı, kavgacı enerjiyi barışçı, dostane bir zemine çekerek “çatışmayı” “karşılama” ya dönüştürür. Spor bu yönüyle bireye oyun içinde rekabet ve yarışma ortamında “üstün gelme”, dolayısıyla “başarma” zevkini tattırır ve onu hayata daha fazla bağlar(Başaran, 1978).

Özdiñ, üniversite öğrencileri üzerine (2005), yaptığı çalışmasında sporun bir sosyalleşme aracı olarak cinsiyete göre farklılık göstermektedir sonucunu elde etmiştir.

Sosyalleşme süreci bazı insanların fiziksel aktivite ve beden eğitimi ve spor içinde nasıl ilgili olduğunu anlaması için uygun bir yer iken, bazıları için böyle değildir. Fiziksel aktivite ve beden eğitimi ve sporla ilgili olma sürecine spor ile sosyalleşme denir. Diğer bazı çalışmalardan elde edilen bazı bulgu ve araştırmalar bu eğilimi desteklemektedir. Greendorfer (1979)'a göre yetişkinlikte spor ilgisinin, çocukluktaki spor uğraşı ile ilişkili olduğu bulunmuştur. Karapınar (1997), Koşu (1998), Çakmakçı (2001), Çelik (2002), Ökmen (2003), Şahan (2007)'de yapmış oldukları çalışmalarda sporun sosyalleşme üzerine etkisinin önemli olduğunu belirtmişlerdir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma için ortaöğretim öğrencilerine yönelik alan çalışması olup, bu çalışmada Şahan (2007) tarafından geliştirilen “Spor ve Sosyalleşme Ölçeği” uygulanmıştır. Bu araştırma sonuçları ile oluşan verilerle araştırmanın problemine çözüm aranmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın çalışma evrenini, 2016 – 2017 öğretim yılı Ankara ili merkezindeki Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı resmi ortaokulu öğrencileri oluşturmuştur.

Araştırmada Ankara ili, Keçiören ilçesinde 12 resmi ortaokulu kura yöntemi ile seçilmiştir. Burada öğrenim gören öğrenciler araştırmanın grubunu oluşturmuştur.

Tablo 1. *Araştırmanın Okul Türü İstatistiksel Analizi*

Ortaokul	Erkek	Bayan	İmam-Hatip Ortaokul	Erkek	Bayan
Abdülhakim Arvasi O.	36	14	Abdülhakim Arvasi İ.H.O	16	28
Bariş Manço O.	30	20	Kalaba İ.H.O	28	18
Mehmet Örucü O.	28	22	Mehmet Örucü İ.H.O	16	34
Osman Hamdi Bey O.	35	14	Muhsin Yazicioğlu İ.H.O	28	22
Türk Sağlık İşçileri Sendikası O.	29	16	Tarhuncu Ahmet Paşa İ.H.O	2	47
Uygur O.	24	23	Yunus Emre İ.H.O	24	20
Toplam	182	109		114	169
Total			574		

3.3. Verilerin Toplanması

Araştırmada veri toplama aracı olarak, öğrencilerin sosyal gelişim düzeylerinin belirlenmesi için Şahan (2007) tarafından geliştirilen “Spor ve Sosyalleşme Ölçeği” kullanılmıştır.

Ölçekler 35 sorudan oluşmaktadır ve 5’li Likert tipi soru ölçeğidir.

Alfa (α) katsayısına bağlı olarak ölçeğin güvenirliği aşağıdaki gibi yorumlanır:

$0.00 \leq \alpha < 0.40$ ise ölçek güvenilir değildir,

$0.40 \leq \alpha < 0.60$ ise ölçeğin güvenirliği düşük,

$0.60 \leq \alpha < 0.80$ ise ölçek oldukça güvenilir ve

$0.80 \leq \alpha < 1.00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilir bir ölçektir. (Tavşancıl,2002,s.29; Alpar, 2001, s.284).

Tablo 2. Araştırmanın Güvenirliği

Konu	Madde Sayısı	Cronbach Alpha
Spor ile Sosyalleşme	35	0,802

Kaynak: Tavşancıl, E. (2002). **Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Tablo incelendiği zaman spor ile sosyalleşme ölçeğimizin cronbach alpha değerinin 0.802 olduğu görülmektedir ve yüksek derecede güvenilir bir ölçek olduğu ortaya çıkmaktadır.

3.4. Verilerin Analizi

Verilerin değerlendirilmesinde ve hesaplanmış değerlerin bulunmasında “SPSS 18” programı kullanılmıştır.

Araştırmada ölçek yoluyla toplanan veriler kullanılarak frekans ve yüzde dağılımları bulunmuş, çift yönlü varyans aralığı bulunacak, öğrencilerin spor yapma durumlarına göre ve cinsiyet durumlarına göre, ölçeğe verdikleri cevapların karşılaştırılmasında t-testi, öğrencilerin sınıf durumlarına göre ölçeğe verdikleri cevapların karşılaştırılmasında Anova testi kullanılmıştır.

Tablo 3. *Spor ile Sosyalleşme Ölçeğinin Seçenekleri ile Puan Aralıkları*

Seçenekler	Verilen Puanlar	Puan Aralığı
Kesinlik Katılıyorum	5	4.20-5.00
Katılıyorum	4	3.40-4.19
Emin Değilim	3	2.60-3.39
Katılmıyorum	2	1.80-2.59
Kesinlikle Katılmıyorum	1	1.00-1.79

Kaynak: Ahi Evran Üniversitesi *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)* Cilt 9, Sayı 3, (2008), (67).

BÖLÜM IV

BULGU VE YORUMLAR

Tablo 4. *Frekans ve Yüzde Değerleri*

MADDE	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Emin Değilim		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
1. İlgilendiğim spor dalını seçmede kişisel ilgim ve yeteneğim belirleyicidir.	13	2.3	17	3.0	72	12.5	172	30.0	300	52.3
2. Kendimi daha çok bireysel sporlarda başarılı bulurum.	51	8.9	111	19.3	207	36.1	115	20.0	90	15.7
3. Spor alanında bir şey yapmaya karar verirsem başkalarının düşüncelerinden etkilenmem.	39	6.8	92	16.0	127	22.1	159	27.7	157	27.4
4. Her yaş grubunda ve cinsiyette ve gelir seviyesinde insanlarla spor yapmaktan hoşlanırım.	39	6,8	61	10.6	80	13.9	172	30,0	222	38.7
5. Spor aktivitelerinde başkalarını memnun etmek için kendime ters düşen davranışlar yapmam.	25	4,4	36	6,3	55	9,6	170	29,6	288	50.2
6. Diğerleri tarafından spor aktivitelerinde beğenilip sevilme benim için önemli değildir.	82	14.3	144	25.1	92	16.0	140	24.4	116	20.2
7. İnsanlar beni spor aktivitelerinde daha kolay tanıyabilirler.	44	7.7	89	15.5	179	31.2	145	25.3	117	20.4
8. Hayatımdaki en büyük zevklerden birisi tanımadığım insanlarla spor yapmaktır.	112	19.5	118	20.6	145	25.3	96	16.7	103	17.9
9. Takım sporlarının yapıldığı spor faaliyetlerinde kendimi	175	30.5	172	30.0	98	17.1	59	10.3	70	12.2

yalnız hissederim.

10. Duygularımı spor aktiviteleri boyunca kontrol altında tutmaktan hoşlanmam.	63	11.0	110	19.2	176	30.7	115	20.0	110	19.2
11. Takım olarak yapılan spor aktivitelerinde grubun lideri olurum.	74	12.9	120	20.9	195	34.0	107	18.6	78	13.6
12. Takım sporlarında takımı yönlendirmekte başarılıyım.	44	7.7	84	14.6	159	27.7	153	26.7	134	23.3
13. Spor yapan bireyler kendi kendisiyle barışık olur.	19	3.3	27	4.7	78	13.6	177	30.8	273	47.6
14. Spor aktivitelerinde tartışmaktan ziyade çözmeyi tercih ederim.	21	3.7	31	5.4	79	13.8	179	31.2	263	45.8
15. Spor aktivitelerinin organize edilmesinde katkıda bulunurum.	31	5.4	68	11.8	130	22.6	190	33.1	154	26.8
16. Her türlü spor aktivitelerine katılmaktan hoşlanırım.	59	10.3	64	11.1	128	22.3	143	24.9	180	31.4
17. Diğer insanlar beni reddedecek olsa dahi haklarımı savunurum ve doğruyu söylerim.	12	2.1	22	3.8	46	8.0	146	25.4	348	60..6
18. Takım sporları ile ilgili faaliyetleri tercih ederim.	29	5.1	36	6.3	148	25.8	166	28.9	195	34.0
19. Spor toplumlar arası sosyal bütünleşmeyi sağlar.	14	2.4	23	4.0	83	14.5	184	32.1	270	47.0
20. Spor aktivitelerinde kendimi daha özgür ifade ederim.	21	3.7	32	5.6	114	19.9	205	35.7	202	35.2
21. Spor ve spor aktiviteleri toplumsal bütünleşmeyi sağlar.	16	2.8	22	3.8	73	12.7	201	35.0	262	45.6
22. Spor aktivitelerinde kurallara uymayan davranışlar hoşgörülü karşılanabilir mi (centilmenlikten uzak hareketler)	201	35.0	86	15.0	108	18.8	78	13.6	101	17.6
23. Bir gurubun üyesi olmaktansa kendime özgü bir değer yapısına sahip bir birey olmayı tercih ederim.	48	8.4	93	16.2	145	25.3	155	27.0	133	23.2
24. Spor insanlar arası iletişime olumlu katkılar sağlar.	16	2.8	27	4.7	77	13.4	187	32.6	267	46..5
25. Her türlü spor faaliyetine ve spora kolayca uyum sağlarım.	30	5.2	52	9.1	141	24.6	167	29.1	184	32.1
26. Spor faaliyetlerinde başkaları ile daha kolay	27	4.7	36	6.3	138	24.0	195	34.0	178	31.0

iletişim kurarım.

27. Spor eğitimi topluma faydalı bireyler yetiştirilmesinde önemli rol oynar.	18	3.1	25	4.4	77	13.4	201	35.0	253	44.1
28. Spor bireysel yeteneklerin keşfedilmesini sağlar.	15	2.6	23	4.0	46	8.0	177	30.8	313	54.5
29. Spor insanlara karşı olumlu duygular geliştirilmesini sağlar.	13	2.3	26	4.5	96	16.7	202	35.2	237	41.3
30. Sevdieğim insanlardan ayrı olmak benim için zordur.	49	8.5	55	9.6	106	18.5	139	24.2	225	39.2
31. Boş zamanlarımı diğer insanlarla birlikte geçirmekten hoşlanırım.	30	5.2	32	5.6	90	15.7	206	35.9	216	37.6
32. Arkadaşlarla birlikte spor yapmaktan hoşlanırım.	18	3.1	31	5.4	58	10.1	146	25.4	321	55.9
33. İlgilendiğim spor dalını seçmemde ailem ve çevremın etkisi belirleyicidir.	84	14.6	88	15.3	122	21.3	158	27.5	122	21.3
34. Diğer insanlara yardım etmeyi, onların bana yardım etmesinden daha çok tercih ederim.	40	7.0	51	8.9	118	20.6	177	30.8	188	32.8
35. Bireysel hareketlerden ziyade diğer insanlarla hoş zaman geçirecek aktiviteler yapmayı tercih ederim.	24	4.2	51	8.9	118	20.6	177	30.8	188	32.8

Araştırmaya katılan öğrencilerin “ilgilendiğim spor dalını seçmemde kişisel ilgim ve yeteneğim belirleyicidir” maddesine kesinlikle katılmıyorum diyenler % 2,3’tür. Katılımcıların % 52,3’si kesinlikle katılıyorum demiştir.

“Spor aktivitelerinde başkalarını memnun etmek için kendime ters dūřen davranışlar yapmam.” maddesine kesinlikle katılıyorum diyen öğrencilerin % 50,2’dir. Öęrencilerin büyük çoğunluğu spor içerisinde bile olsa başka insanlar için kendi ahlak ilkelerinden kendi benliklerinden ödün vermeyeceğini göstermiştir.

“İnsanlar beni spor aktivitelerinde daha kolay tanıyabilirler.” maddesine kesinlikle katılıyorum diyen öğrenciler % 20,4’tür. Kesinlikle katılmıyorum diyenler % 7,7’dir. Öğrencilerin büyük bir miktarı spor sayesinde tanınan bir insan olabileceğine bu sayede popüler olabileceğine inanmaktadır. Bu sayede de özgüvenleri gelişerek dışa dönük sosyal bir insan olabileceklerdir.

“Spor yapan bireyler kendi kendisiyle barışık olur.” maddesine dikkat çekici şekilde katılımcıların % 47,6’sı kesinlikle katılıyorum demişlerdir.

Bu maddeye verilen cevaplardan da anlaşıldığı gibi öğrencilerin büyük bir çoğunluğu spor sayesinde kendileriyle barışık olduklarını göstermişlerdir. Kendisiyle barışık olan mutlu insanlar ise diğer insanlarla çok daha rahat iletişim kurup sosyal aktivitelere katılabilir sosyalleşebilir.

“Spor toplumlar arası sosyal bütünleşmeyi sağlar.” Maddesine % 47,0 denek kesinlikle katılıyorum demiştir. Toplumumuzda birçok kesimden insan spor müsabakaları sayesinde omuz omuza mücadele etmekte ya da bir arada bulunmaktadır.

“Spor insanlar arası iletişime olumlu katkılar sağlar.” Maddesine yalnızca % 2,8 denek kesinlikle katılmıyorum derken % 46,5 kişi kesinlikle katılıyorum demiştir. Aynı şekilde “Spor faaliyetlerinde başkaları ile daha kolay iletişim kurarım.” Maddesine kesinlikle katılıyorum diyenler % 31,0’dır. Sosyalleşebilmek için olması gereken en önemli şeylerden bir tanesi de iletişim kurmaktır. İnsanlar spor sayesinde daha sağlıklı iletişim kurabiliyorsa sosyalleşmeleri beklenilmektedir.

“Spor insanlara karşı olumlu duygular geliştirilmesini sağlar.” Maddesine kesinlikle katılmıyorum diyenler % 2,3 iken kesinlikle katılıyorum diyenler % 41,3’tür. Demek ki spor sayesinde insanlar birbirlerine karşı olumlu duygular geliştiriyor. Böylesi duyguların beslendiği bir ortamda elbette ki düşmanca duygular güdüler sezen toplumlara göre sosyalleşmenin daha fazla olacağı beklenilmektedir.

“Arkadaşlarla birlikte spor yapmaktan hoşlanırım” maddesine kesinlikle katılmıyorum diyen deneklerin sayısı % 3,1’dir. Kesinlikle katılıyorum diyenler ise % 55,9’dur.

“Bireysel hareketlerden ziyade diğer insanlarla hoş zaman geçirecek aktiviteler yapmayı tercih ederim.” Maddesine % 4,2 kişi kesinlikle katılmıyorum derken % 17,6 kişi emin değilim demiştir. % 43,6 kişi ise kesinlikle katılıyorum demiştir. Beden eğitimi ve spor ise bireysellikten çok diğer insanlarla yapılan bir aktivite olduğu için öğrenciler tarafından tercih edilmektedir. Bu tercih sonucunda öğrenciler bir araya gelerek etkileşim içerisine girerek sosyalleşmekte olduğu görülmektedir.

Tablo 5. Araştırmaya katılan öğrencilerin okul türüne göre sosyalleşme düzeyi

SORULAR	Ortaokul				İmam-Hatip			
	Bay		Bayan		Bay		Bayan	
	Ort.	Std. Sap.	Ort.	Std. Sap.	Ort.	Std. Sap.	Ort.	Std. Sap.
1. İlgilendiğim spor dalını seçmede kişisel ilgim ve yeteneğim belirleyicidir.	1,64	0,88	1,74	0,93	1,53	0,87	1,96	1,03
2. Kendimi daha çok bireysel sporlarda başarılı bulurum.	2,83	1,17	2,81	1,03	2,88	1,30	2,91	1,15
3. Spor alanında bir şey yapmaya karar verirsem başkalarının düşüncelerinden etkilenmem.	2,42	1,23	2,11	1,15	2,61	1,30	2,67	1,19
4. Her yaş grubunda ve cinsiyette ve gelir seviyesinde insanlarla spor yapmaktan hoşlanırım.	1,89	1,10	2,15	1,18	1,96	1,19	2,63	1,31
5. Spor aktivitelerinde başkalarını memnun etmek için kendime ters düşen davranışlar yapmam.	1,93	1,13	1,80	1,12	1,90	1,15	1,76	1,02
6. Diğerleri tarafından spor aktivitelerinde beğenilip sevmek benim için önemli değildir.	3,04	1,38	2,59	1,26	3,00	1,43	2,85	1,34
7. İnsanlar beni spor aktivitelerinde daha kolay tanıyabilirler.	2,45	1,19	2,79	1,19	2,41	1,15	2,93	1,13
8. Hayatımdaki en büyük zevklerden birisi tanımadığım insanlarla spor yapmaktır.	2,82	1,37	3,17	1,41	2,94	1,31	3,37	1,30
9. Takım sporlarının yapıldığı spor faaliyetlerinde kendimi yalnız hissederim.	3,58	1,39	3,34	1,38	3,42	1,45	3,79	1,13
10. Duygularımı spor aktiviteleri boyunca kontrol altında tutmaktan hoşlanmam.	2,89	1,28	2,57	1,28	2,81	1,15	2,94	1,25
11. Takım olarak yapılan spor aktivitelerinde grubun lideri olurum.	2,92	1,23	3,18	1,21	2,71	1,30	3,19	1,05
12. Takım sporlarında takımı yönlendirmekte başarılıyım.	2,38	1,11	2,76	1,25	2,46	1,24	2,72	1,23
13. Spor yapan bireyler kendi kendisiyle barışık olur.	1,77	0,93	1,78	0,99	2,04	1,22	1,87	1,02
14. Spor aktivitelerinde tartışmaktan ziyade çözmeyi tercih ederim.	1,90	1,05	1,76	0,89	1,96	1,18	1,95	1,08
15. Spor aktivitelerinin organize edilmesinde katkıda bulunurum.	2,18	1,04	2,51	1,19	2,27	1,22	2,51	1,16
16. Her türlü spor aktivitelerine katılmaktan hoşlanırım.	2,37	1,28	2,59	1,36	2,32	1,36	2,50	1,26
17. Diğer insanlar beni reddedecek olsa dahi haklarımı savunurum ve doğruyu söylerim.	1,74	0,99	1,41	0,83	1,73	1,05	1,53	0,83
18. Takım sporları ile ilgili faaliyetleri tercih ederim.	2,11	1,14	2,36	1,14	1,93	1,07	2,36	1,09
19. Spor toplumlar arası sosyal bütünleşmeyi sağlar.	1,83	0,99	1,70	0,88	1,80	0,99	1,93	1,01
20. Spor aktivitelerinde kendimi daha özgür ifade ederim.	2,03	1,00	2,10	1,17	1,95	1,07	2,17	0,98
21. Spor ve spor aktiviteleri toplumsal bütünleşmeyi sağlar.	1,81	0,88	1,78	0,96	1,73	0,94	1,96	1,09

22. Spor aktivitelerinde kurallara uymayan davranışlar hoşgörülü karşılanabilir mi (küfür centilmenlikten uzak hareketler)	3,27	1,48	3,50	1,53	2,93	1,55	3,66	1,40
23. Bir gurubun üyesi olmaktansa kendime özgü bir değer yapısına sahip bir birey olmayı tercih ederim.	2,58	1,23	2,37	1,19	2,54	1,28	2,80	1,22
24. Spor insanlar arası iletişime olumlu katkılar sağlar.	1,87	1,04	1,73	0,89	1,84	1,11	1,90	0,96
25. Her türlü spor faaliyetine ve spora kolayca uyum sağlarım.	2,22	1,12	2,39	1,24	2,04	1,12	2,38	1,13
26. Spor faaliyetlerinde başkaları ile daha kolay iletişim kurarım.	2,11	1,08	2,22	1,09	2,42	1,13	2,24	1,09
27. Spor eğitimi topluma faydalı bireyler yetiştirilmesinde önemli rol oynar.	1,82	1,10	1,83	1,00	1,78	0,89	2,03	0,97
28. Spor bireysel yeteneklerin keşfedilmesini sağlar.	1,69	1,05	1,69	0,84	1,52	0,88	1,82	0,96
29. Spor insanlara karşı olumlu duygular geliştirilmesini sağlar.	1,87	0,93	1,84	0,90	1,76	0,94	2,11	1,06
30. Sevdiğim insanlardan ayrı olmak benim için zordur.	2,21	1,24	2,36	1,36	2,23	1,28	2,20	1,31
31. Boş zamanlarımı diğer insanlarla birlikte geçirmekten hoşlanırım.	1,97	1,06	2,12	1,20	2,10	1,18	2,07	1,09
32. Arkadaşlarla birlikte spor yapmaktan hoşlanırım	1,65	0,97	1,89	1,20	1,61	0,99	1,84	1,03
33. İlgilendiğim spor dalını seçmemde ailem ve çevremın etkisi belirleyicidir.	1,64	0,88	1,74	0,93	1,53	0,87	1,96	1,03
34. Diğer insanlara yardım etmeyi, onların bana yardım etmesinden daha çok tercih ederim.	2,83	1,17	2,81	1,03	2,88	1,30	2,91	1,15
35. Bireysel hareketlerden ziyade diğer insanlarla hoş zaman geçirecek aktiviteler yapmayı tercih ederim.	2,42	1,23	2,11	1,15	2,61	1,30	2,67	1,19

Araştırmaya katılan öğrencilerin sosyal gelişim düzeylerini daha önce Tablo 1 de verdiğimiz puan aralıklarına göre değerlendirilmiştir. (1.00-1.79) aralığı kesinlikle katılıyorum, (1.80-2.59) aralığı katılıyorum, (2.60-3.39) aralığı emin değilim, (3.40-4.19) aralığı katılmıyorum, (4.20-5.00) aralığı ise kesinlikle katılmıyorum anlamına gelmektedir.

Ölçek maddeleri incelendiğinde okul türlerinin ve cinsiyet grupları arasında sosyalleşme yönünden farklılıklar ortaya çıkmıştır.

“Her yaş grubunda ve cinsiyette ve gelir seviyesinde insanlarla spor yapmaktan hoşlanırım.” Bu maddeye göre ortaokulda okuyan baylar 1.89 ile katılıyorum ve ortaokulda okuyan bayanlar 2.15 ile katılıyorum cevabını vermiştir. İmam hatipte okuyan baylar ise 1.96 ile katılıyorum ve imam-hatipte bayanlar ise 2.63 ile emin değilim cevabını

vermiştir. Yani ortaokulda okuyan bay ve bayan öğrencilerin her yaş grubunda, cinsiyette ve gelir seviyesinde insanlarla spor yapmaktan çekinmedikleri sonucuna ulaşılmıştır.

“Spor aktivitelerinin organize edilmesinde katkıda bulunurum.” Bu maddeye göre ortaokulda okuyan baylar 2.18 ile katılıyorum ve ortaokulda okuyan bayanlar 2.51 ile katılıyorum cevabını vermiştir. İmam hatipte okuyan baylar ise 2.27 ile katılıyorum ve imam-hatipte bayanlar ise 2.51 ile katılıyorum cevabını vermiştir. Verilen cevaplara göre ortaokul ve imam hatip okulu öğrencileri spor aktiviteleri için katkı sağlamaktan çekinmemektedir.

“Spor faaliyetlerinde başkaları ile daha kolay iletişim kurarım.” Bu maddeye göre ortaokulda okuyan baylar 2.11 ile katılıyorum ve ortaokulda okuyan bayanlar 2.22 ile katılıyorum cevabını vermiştir. İmam hatipte okuyan baylar ise 1.98 ile katılıyorum ve imam-hatipte bayanlar ise 2.42 ile emin katılıyorum cevabını vermiştir. Bu maddeye göre ortaokul ve imam-hatip okulu öğrencileri spor faaliyetlerinde daha kolay iletişim sağlıyorlar.

“Spor Aktivitelerinde tartışmaktan ziyade çözmeyi tercih ederim” Bu maddeye göre ortaokulda okuyan baylar 1.90 ile katılıyorum ve ortaokulda okuyan bayanlar 1.76 ile kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. İmam hatipte okuyan baylar ise 1.96 ile katılıyorum ve imam-hatipte bayanlar ise 1.95 ile katılıyorum cevabını vermiştir. Ortaokulda okuyan bayan öğrencilerin tartışmalara diğer öğrencilere göre daha kapalı olduğu görülmektedir.

“Diğer insanlar beni reddedecek olsa dahi haklarımı savunurum ve doğruyu söylerim.” Bu maddeye göre ortaokulda okuyan baylar 1.74 ile kesinlikle katılıyorum ve ortaokulda okuyan bayanlar 1.41 ile kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. İmam hatipte okuyan baylar ise 1.73 ile kesinlikle katılıyorum ve imam-hatipte bayanlar ise 1.53 kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Ortaokul ve imam-hatip okulu öğrencileri arasında kişisel haklarını savunma yönünde bir farklılık gözükmemektedir.

“Takım sporları ile ilgili faaliyetleri tercih ederim.” Bu maddeye göre ortaokulda okuyan baylar 2.11 ile katılıyorum ve ortaokulda okuyan bayanlar 2.36 ile katılıyorum cevabını vermiştir. İmam hatipte okuyan baylar ise 1.93 ile katılıyorum ve imam-hatipte bayanlar ise 2.36 ile katılıyorum cevabını vermiştir. Ortaokul ve imam-hatip öğrencileri takım ruhuna önem verme düzeyinde farklılık göstermemektedir.

“Bireysel hareketlerden ziyade diğer insanlarla hoş zaman geçirecek aktiviteler yapmayı tercih ederim.” Bu maddeye göre ortaokulda okuyan baylar 1.80 ile katılıyorum ve ortaokulda okuyan bayanlar 1.94 ile katılıyorum cevabını vermiştir. İmam hatipte okuyan baylar ise 2.10 ile katılıyorum ve imam-hatipte bayanlar ise 2.12 ile katılıyorum cevabını vermiştir. Her iki okulun öğrencilerinin spor iletişim yönü kuvvetli olduğu gözükmemektedir.

“Spor insanlar arası iletişime olumlu katkılar sağlar.” Bu maddeye göre ortaokulda okuyan baylar 1.87 ile katılıyorum ve ortaokulda okuyan bayanlar 1.73 ile kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. İmam hatipte okuyan baylar ise 1.84 ile katılıyorum ve imam-hatipte bayanlar ise 1.90 ile katılıyorum cevabını vermiştir. Ortaokulda okuyan bayan öğrencilere göre sporun insanlar arasındaki iletişimi geliştirme düşüncesi diğer öğrencilere göre daha fazladır.

“Arkadaşlarla birlikte spor yapmaktan hoşlanırım.” Bu maddeye göre ortaokulda okuyan baylar 1.65 ile kesinlikle katılıyorum ve ortaokulda okuyan bayanlar 1.89 ile katılıyorum cevabını vermiştir. İmam hatipte okuyan baylar ise 2,67 ile emin değilim ve imam-hatipte bayanlar ise 2,69 ile emin değilim cevabını vermiştir. İmam-hatip öğrencileri arkadaşlarıyla birlikte spor yapmaktan hoşlanıp hoşlanmadıkları konusunda kararsız oldukları görülmüştür.

“Spor bireysel yeteneklerin keşfedilmesini sağlar.” Bu maddeye göre ortaokulda okuyan baylar 1.69 ile kesinlikle katılıyorum ve ortaokulda okuyan bayanlar 1.69 ile kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. İmam hatipte okuyan baylar ise 1.52 ile kesinlikle katılıyorum ve imam-hatipte bayanlar ise 1.82 ile katılıyorum cevabını vermiştir.

“Diğer insanlara yardım etmeyi, onların bana yardım etmesinden daha çok tercih ederim.” Bu maddeye göre ortaokulda okuyan baylar 2.26 ile katılıyorum ve ortaokulda okuyan bayanlar 2.22 ile katılıyorum cevabını vermiştir. İmam hatipte okuyan baylar ise 2.30 ile katılıyorum ve imam-hatipte bayanlar ise 2.27 ile katılıyorum cevabını vermiştir. Her iki okulda okuyan bay ve bayan öğrencilerin yardım severlik yönleri yüksektir.

“Duygularımı spor aktiviteleri boyunca kontrol altında tutmaktan hoşlanmam.” Bu maddeye göre ortaokulda okuyan baylar 2.89 ile emin değilim ve ortaokulda okuyan bayanlar 2.57 ile katılıyorum cevabını vermiştir. İmam hatipte okuyan baylar ise 2.81 ile emin değilim ve imam-hatipte bayanlar ise 2.94 ile emin değilim cevabını vermiştir. Ortaokulda okuyan bayan öğrenciler duygularını spor aktiviteleri boyunca tutmaktan

çekinmediklerini dile getirmişler. Bunun yanı sıra diğer öğrenciler bu konuda bir fikir sahibi değildir.

Tablo 6. *Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Sosyalleşme Düzeyleri*

SORULAR	Ort.	Std. Sap.
1. İlgilendiğim spor dalını seçmede kişisel ilgim ve yeteneğim belirleyicidir.	1.73	0.948
2. Kendimi daha çok bireysel sporlarda başarılı bulurum.	2.86	1.165
3. Spor alanında bir şey yapmaya karar verirsem başkalarının düşüncelerinden etkilenmem.	2.47	1.23
4. Her yaş grubunda ve cinsiyette ve gelir seviyesinde insanlarla spor yapmaktan hoşlanırım.	2.17	1.24
5. Spor aktivitelerinde başkalarını memnun etmek için kendime ters düşen davranışlar yapmam.	1.85	1.10
6. Diğerleri tarafından spor aktivitelerinde beğenilip sevilme benim için önemli değildir.	2.89	1.36
7. İnsanlar beni spor aktivitelerinde daha kolay tanıyabilirler.	2.65	1.18
8. Hayatımdaki en büyük zevklerden birisi tanımadığım insanlarla spor yapmaktır.	3.07	1.36
9. Takım sporlarının yapıldığı spor faaliyetlerinde kendimi yalnız hissedirim.	3.56	1.36
10. Duygularımı spor aktiviteleri boyunca kontrol altında tutmaktan hoşlanmam.	3.56	1.34
11. Takım olarak yapılan spor aktivitelerinde grubun lideri olurum.	2.83	1.25
12. Takım sporlarında takımı yönlendirmekte başarılıyım.	2.57	1.21
13. Spor yapan bireyler kendi kendisiyle barışık olur.	1.85	1.03
14. Spor aktivitelerinde tartışmaktan ziyade çözmeyi tercih ederim.	1.90	1.06
15. Spor aktivitelerinin organize edilmesinde katkıda bulunurum.	2.36	1.15
16. Her türlü spor aktivitelerine katılmaktan hoşlanırım.	2.44	1.31
17. Diğer insanlar beni reddedecek olsa dahi haklarımı savunurum ve doğruyu söylerim.	1.61	0.93
18. Takım sporları ile ilgili faaliyetleri tercih ederim.	2.20	1.12
19. Spor toplumlar arası sosyal bütünleşmeyi sağlar.	1.83	0.98
20. Spor aktivitelerinde kendimi daha özgür ifade ederim.	2.07	1.04
21. Spor ve spor aktiviteleri toplumsal bütünleşmeyi sağlar.	1.83	0.98
22. Spor aktivitelerinde kurallara uymayan davranışlar hoşgörülü karşılanabilir mi (küfür centilmenlikten uzak hareketler)	3.36	1.50
23. Bir gurubun üyesi olmaktansa kendime özgü bir değer yapısına sahip bir birey olmayı tercih ederim.	2.60	1.23
24. Spor insanlar arası iletişime olumlu katkılar sağlar.	1.85	1.00
25. Her türlü spor faaliyetine ve spora kolayca uyum sağlarım.	2.26	1.15
26. Spor faaliyetlerinde başkaları ile daha kolay iletişim kurarım.	2.20	1.09
27. Spor eğitimi topluma faydalı bireyler yetiştirilmesinde önemli rol oynar.	1.87	1.00
28. Spor bireysel yeteneklerin keşfedilmesini sağlar.	1.69	0.96
29. Spor insanlara karşı olumlu duygular geliştirilmesini sağlar.	2.24	1.29
30. Sevdiğim insanlardan ayrı olmak benim için zordur.	2.24	1.29
31. Boş zamanlarımı diğer insanlarla birlikte geçirmekten hoşlanırım.	2.05	1.10
32. Arkadaşlarla birlikte spor yapmaktan hoşlanırım	1.74	1.04
33. İlgilendiğim spor dalını seçmemde ailem ve çevremim etkisi belirleyicidir.	2.75	1.34
34. Diğer insanlara yardım etmeyi, onların bana yardım etmesinden daha çok tercih ederim.	2.26	1.20
35. Bireysel hareketlerden ziyade diğer insanlarla hoş zaman geçirecek aktiviteler yapmayı tercih ederim.	1.98	1.10

Araştırmaya katılan öğrencilerin sosyal gelişim düzeylerini daha önce Tablo 1 de verdiğimiz puan aralıklarına göre değerlendirilmiştir. (1.00-1.79) aralığı kesinlikle katılıyorum, (1.80-2.59) aralığı katılıyorum, (2.60-3.39) aralığı emin değilim, (3.40-4.19) aralığı katılmıyorum, (4.20-5.00) aralığı ise kesinlikle katılmıyorum anlamına gelmektedir.

“İlgilendiğim spor dalını seçmemde kişisel ilgim ve yeteneğim belirleyicidir” maddesi 1.73 ortalamaya sahiptir bu da gençlerin ilgilendikleri sporu yeteneklerine ve ilgilerine göre tercih ettiklerini göstermektedir. Kesinlikle katılıyorum anlamına gelen puan aralığındadır.

“Takım sporlarının yapıldığı spor faaliyetlerinde kendimi yalnız hissederim.” Maddesi katılmıyorum anlamına gelen puan aralığındadır. Yani deneklerin büyük çoğunluğu takım sporu yaparken kendisini yalnız hissetmiyor. Bu da gösteriyor ki takımdaki insanlarla etkileşim içerisine giriyor ve sosyal guruba ait olduğu görülmektedir.

“İlgilendiğim spor dalını seçmemde ailem ve çevremın etkisi belirleyicidir.” Maddesi de emin değilim anlamına gelen 2.75 ortalama değerine sahiptir. Demek ki buradan da anlaşılacağı gibi sporcu ilgilendiği spor dalını seçerken bazen aile ve çevresi etkiliyken bazen de etkili olamadığı görülmektedir.

“Spor aktivitelerinde kurallara uymayan davranışlar hoşgörölü karşılanabilir mi (küfür centilmenlikten uzak hareketler)” emin değilim anlamına gelen ortalama puan aralığındadır.

“Her yaş grubunda ve cinsiyette ve gelir seviyesinde insanlarla spor yapmaktan hoşlanırım.” “İnsanlar beni spor aktivitelerinde daha kolay tanıyabilirler.” “Spor yapan bireyler kendi kendisiyle barışık olur.” “Spor toplumlar arası sosyal bütünleşmeyi sağlar.” “Spor aktivitelerinde kendimi daha özgür ifade ederim.” “Spor insanlar arası iletişime olumlu katkılar sağlar.” “Her türlü spor faaliyetine ve spora kolayca uyum sağlarım.” “Spor faaliyetlerinde başkaları ile daha kolay iletişim kurarım.” “Spor insanlara karşı olumlu duygular geliştirilmesini sağlar.” “Bireysel hareketlerden ziyade diğer insanlarla hoş zaman geçirecek aktiviteler yapmayı tercih ederim.” gibi sosyal gelişmeyi daha çok ilgilendiren maddelerin 1.80-2.59 aralığında olması beden eğitimi ve sporun sosyal gelişime son derece katkılarının olduğu görülmektedir.

Tablo 7. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyetine Göre Sosyalleşme Düzeyleri

SORULAR	ERKEK		BAYAN	
	Ort.	Std. Sap.	Ort.	Std. Sap.
1. İlgiendiğim spor dalını seçmede kişisel ilgim ve yeteneğim belirleyicidir.	1.59	0.87	1.87	0.99
2. Kendimi daha çok bireysel sporlarda başarılı bulurum.	2.85	1.22	2.87	1.10
3. Spor alanında bir şey yapmaya karar verirsem başkalarının düşüncelerinden etkilenmem.	2.49	1.25	2.45	1.21
4. Her yaş grubunda ve cinsiyette ve gelir seviyesinde insanlarla spor yapmaktan hoşlanırım. spor yapmaktan hoşlanırım.	1.92	1.13	2.44	1.28
5. Spor aktivitelerinde başkalarını memnun etmek için kendime ters düşen davranışlar yapmam. ters düşen davranışlar yapmam.	1.92	1.14	1.77	1.06
6. Diğerleri tarafından spor aktivitelerinde beğenilip sevilme benim için önemli değildir.	3.02	1.40	2.74	1.31
7. İnsanlar beni spor aktivitelerinde daha kolay tanıyabilirler.	2.44	1.17	2.87	1.15
8. Hayatımdaki en büyük zevklerden birisi tanımadığım insanlarla spor yapmaktır.	2.86	1.35	3.29	1.35
9. Takım sporlarının yapıldığı spor faaliyetlerinde kendimi yalnız hissedirim.	3.52	1.41	3.61	1.25
10. Duygularımı spor aktiviteleri boyunca kontrol altında tutmaktan hoşlanmam.	2.86	1.23	2.79	1.27
11. Takım olarak yapılan spor aktivitelerinde grubun lideri olurum.	2.84	1.26	3.19	1.11
12. Takım sporlarında takımı yönlendirmekte başarılıyım.	2.41	1.16	2.73	1.24
13. Spor yapan bireyler kendi kendisiyle barışık olur.	1.87	1.06	1.83	1.01
14. Spor aktivitelerinde tartışmaktan ziyade çözmeyi tercih ederim.	1.92	1.10	1.87	1.01
15. Spor aktivitelerinin organize edilmesinde katkıda bulunurum.	2.22	1.12	2.51	1.17
16. Her türlü spor aktivitelerine katılmaktan hoşlanırım.	2.35	1.30	2.53	1.30
17. Diğer insanlar beni reddedecek olsa dahi haklarımı savunurum ve doğruyu söylerim.	1.73	1.01	1.49	0.83
18. Takım sporları ile ilgili faaliyetleri tercih ederim.	2.04	1.11	2.36	1.11
19. Spor toplumlar arası sosyal bütünleşmeyi sağlar.	1.82	0.99	1.84	0.97
20. Spor aktivitelerinde kendimi daha özgür ifade ederim.	2.00	1.03	2.14	1.06
21. Spor ve spor aktiviteleri toplumsal bütünleşmeyi sağlar.	1.78	0.908	1.89	1.05
22. Spor aktivitelerinde kurallara uymayan davranışlar hoşgörülü karşılanabilir mi (küfür centilmenlikten uzak hareketler)	3.14	1.51	3.60	1.45
23. Bir gurubun üyesi olmaktansa kendime özgü bir değer yapısına sahip bir birey olmayı tercih ederim.	2.56	1.25	2.63	1.22
24. Spor insanlar arası iletişime olumlu katkılar sağlar.	1.86	1.07	1.83	0.93
25. Her türlü spor faaliyetine ve spora kolayca uyum sağlarım.	2.15	1.12	2.38	1.17
26. Spor faaliyetlerinde başkaları ile daha kolay iletişim kurarım.	2.06	1.04	2.34	1.12
27. Spor eğitimi topluma faydalı bireyler yetiştirilmesinde önemli rol oynar.	1.80	1.02	1.95	0.99
28. Spor bireysel yeteneklerin keşfedilmesini sağlar.	1.63	0.99	1.77	0.92
29. Spor insanlara karşı olumlu duygular geliştirilmesini sağlar.	1.83	0.93	2.00	1.01
30. Sevdiğim insanlardan ayrı olmak benim için zordur.	2.22	1.25	2.26	1.33
31. Boş zamanlarımı diğer insanlarla birlikte geçirmekten hoşlanırım.	2.02	1.11	2.08	1.10
32. Arkadaşlarla birlikte spor yapmaktan hoşlanırım	1.64	0.97	1.86	1.10
33. İlgiendiğim spor dalını seçmemde ailem ve çevremim etkisi belirleyicidir.	2.72	1.41	2.77	1.26
34. Diğer insanlara yardım etmeyi, onların bana yardım etmesinden daha çok tercih ederim daha çok tercih ederim.	2.28	1.21	2.25	1.19
35. Bireysel hareketlerden ziyade diğer insanlarla hoş zaman geçirecek aktiviteler yapmayı tercih ederim.	1.91	1.10	2.05	1.09

Tablo 7' ya göre katılımcıların sosyalleşmeye yönelik görüş puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Araştırmaya katılan deneklerin vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde kadın ve erkeklere ait olan ortalama puan değerlerinde farklılıklar olduğu ortaya çıkmıştır. Ortaya çıkan puan farkları genellikle aynı puan aralığında bulunduğu için anlamlı bir farklılık görülememiştir ancak belirteceğimiz maddelerde anlamlı farklılıklar görülmüştür.

“Diğerleri tarafından spor aktivitelerinde beğenilip sevilme benim için önemli değildir.” Maddesi incelendiğinde erkeklerin ortalama puanı 3,02 olup emin değilim seçeneğinin puan aralığına sahipken kadınların ortalama puanı 2.74 olup emin değilim seçeneğinin puan aralığına sahiptir. Yani kadınların spor aktivitelerinde beğenilip sevilmeyi erkeklere göre daha fazla önemsendiği ortaya çıkmıştır.

“İnsanlar beni spor aktivitelerinde daha kolay tanıyabilirler.” Maddesi incelendiğinde erkeklerin ortalama puanı 2.44 olup katılıyorum seçeneğinin puan aralığına sahipken kadınların ortalama puanı 2.87 olup emin değilim seçeneğinin puan aralığına sahiptir. Erkekler spor aktivitelerinde genellikle tanınabileceklerini belirtirken kadınlar bazen tanınabileceklerini belirtmiştir.

“Duygularımı spor aktiviteleri boyunca kontrol altında tutmaktan hoşlanmam. Maddesi incelendiğinde erkeklerin ortalama puanı 2.86 olup emin değilim seçeneğinin puan aralığına sahipken kadınların ortalama puanı 2.79 olup emin değilim seçeneğinin puan aralığına sahiptir.

“Takım olarak yapılan spor aktivitelerinde grubun lideri olurum.” Maddesi incelendiğinde erkeklerin ortalama puanı 2.84 olup emin değilim seçeneğinin puan aralığına sahipken kadınların ortalama puanı 3,19 olup emin değilim seçeneğinin puan aralığına sahiptir.

“Spor aktivitelerinde kendimi daha özgür ifade ederim.” Maddesi incelendiğinde erkeklerin ortalama puanı 2.00 olup katılıyorum seçeneğinin puan aralığına sahipken kadınların ortalama puanı 2.14 olup katılıyorum seçeneğinin puan aralığına sahiptir.

Katılımcıların cinsiyetlerine göre sosyal gelişim düzeyleri ölçeğinde elde ettikleri ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8. *Araştırma Sonuçlarının Cinsiyet Değişkenine Göre İstatistik Analizi*

Değişken	Cinsiyet	N	Ort.	Ss	t	P
Sosyal Gelişim	Erkek	296	2.23	0.45	3.57	.000
	Kadın	278	2.36	0.42		
	Toplam	574	2.29	0.43		

Tablo 8' e göre katılımcıların sosyalleşmeye yönelik görüş puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Cinsiyet değişkenine göre sosyal değişim düzeyleri açısından kadın öğrenciler($0,00 < 0,05$) erkek öğrencilere anlamlı bir fark görülmektedir. Erkek ve kadın öğrencilerim sosyal gelişim düzeyleri bakımından ortalamaları arasında görülen farklılıkların anlamlılığını test edebilmek için t testi yapılmıştır. Analizi sonuçları incelendiğinde, kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre sosyal gelişim konusundaki görüşlerinin istatistiksel olarak farklılaştığı tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Yapılan araştırmaya göre kadınların spor sayesinde sosyal gelişimlerinin erkeklere kıyasla arttığı görülmüştür. Gelenek ve göreneklerine bağlı olan toplumlarda kadınlar sosyal çevreye adapte olmakta güçlük çekiyordu. Ancak bu farkın ortadan kalktığı ve kadınların beden eğitimi derslerine katılarak özellikle sosyallik yönleri üzerinde pozitif bir etki görüldüğü saptanmıştır. Bu farkın ortaya çıkmasında kadınların kaygı duymasının ortadan kalkmaya başladığı göz ardı edilemez bir durumdur.

Tablo 9. *Araştırma Sonuçlarının Haftalık Ders Saati Değişkenine Göre İstatistiki Analizi*

Değişken	Ders Saati	N	Ort.	Ss	t	P
Sosyal Gelişim	2 saat	291	2.26	0.43	2.161	.031
	1 saat	283	2.34	0.45		
	Toplam	574	2.30	0.44		

Tablo 9' a göre katılımcıların haftalık ders saati değişkenine göre sosyal değişim düzeyleri açısından bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir

Tablo 9' a göre katılımcıların sosyalleşmeye yönelik görüş puanlarının haftalık ders saatine göre anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir. 1 saatlik beden eğitimi dersi alan öğrenciler biraz daha yüksek ortalamaya sahiptir. Ders saatlerinin sosyal gelişim düzeyleri

bakımından ortalamaları arasında görülen farklılıkların anlamlılığını test edebilmek için t testi yapılmıştır. Analizi sonuçları incelendiğinde, 1 saatlik beden eğitimi dersi alan öğrencilerin 2 saatlik beden eğitimi dersi alan öğrencilere göre sosyal gelişim konusundaki görüşlerinin istatistiksel olarak farklılaştığı tespit edilmiştir. Bunun önemli nedenlerinden arasında imam-hatip ortaokullarında beden eğitimi ders saatinin 1 saat olmasının yanında ortaokul derslerine göre daha fazla dini dersler almaları, Cuma günleri müezzinlik yaparak halk ile erken yaşta kaynaşmaları ve imam-hatip ortaokullarında daha fazla vakit geçirmelerinden dolayı kaynaklandığı düşünülebilir.

Tablo 10. *Araştırma Sonuçlarının Yaptıkları Spor Branşı Değişkenine Göre İstatistiki Analizi*

		95% Güven Aralığı					
	(I) V2	(J) V2	Ortalama farkı (I-J)	Standart Hata	p	Alt sınır	Üst Sınır
Tukey HSD	Atletizm	Badminton	-,12715	,05136	,098	-,2677	,0134
		Basketbol	-,00646	,06370	1,000	-,1808	,1679
		Futbol	-,14670	,03226	,194	-,3320	,0386
		Güreş	-,28387*	,04655	,000	-,4113	-,1565
	Badminton	Atletizm	,12715	,05136	,098	-,0134	,2677
		Basketbol	,12069	,06849	,397	-,0667	,3081
		Futbol	-,01955	,07225	,999	-,2173	,1782
		Güreş	-,15672*	,05292	,026	-,3015	-,0119
	Basketbol	Atletizm	,00646	,06370	1,000	-,1679	,1808
		Badminton	-,12069	,06849	,397	-,3081	,0667
		Futbol	-,14024	,08149	,422	-,3632	,0828
		Güreş	-,27741*	,06497	,000	-,4552	-,0996
	Futbol	Atletizm	,14670	,06773	,194	-,0386	,3320
		Badminton	,01955	,07225	,999	-,1782	,2173
		Basketbol	,14024	,08149	,422	-,0828	,3632
		Güreş	-,13717	,06892	,272	-,3258	,0514
	Güreş	Atletizm	,28387*	,04485	,000	,1565	,4113
		Badminton	,15672*	,05292	,026	,0119	,3015
		Basketbol	,27741*	,06497	,000	,0996	,4552
		Futbol	,13717	,06892	,272	-,0514	,3258
Bonferroni	Atletizm	Badminton	-,12715	,05136	,136	-,2719	,0176
		Basketbol	-,00646	,06370	1,000	-,1860	,1731
		Futbol	-,14670	,06773	,307	-,3376	,0442
		Güreş	-,28387*	,04655	,000	-,4151	-,1527
	Badminton	Atletizm	,12715	,05136	,136	-,0176	,2719
		Basketbol	,12069	,06849	,786	-,0723	,3137

	Futbol	-,01955	,07225	1,000	-,2232	,1841
	Güreş	-,15672*	,05292	,032	-,3058	-,0076
Basketbol	Atletizm	,00646	,06370	1,000	-,1731	,1860
	Badminton	-,12069	,06849	,786	-,3137	,0723
	Futbol	-,14024	,08149	,858	-,3699	,0894
	Güreş	-,27741*	,06497	,000	-,4605	-,0943
Futbol	Atletizm	,14670	,06773	,307	-,0442	,3376
	Badminton	,01955	,07225	1,000	-,1841	,2232
	Basketbol	,14024	,08149	,858	-,0894	,3699
	Güreş	-,13717	,06892	,470	-,3314	,0570
Güreş	Atletizm	,28387*	,04655	,000	,1527	,4151
	Badminton	,15672*	,05292	,032	,0076	,3058
	Basketbol	,27741*	,06497	,000	,0943	,4605
	Futbol	,13717	,06892	,470	-,0570	,3314

Tablo 10' a göre katılımcıların spor branşlarının sosyalleşmeye yönelik puanlarının branşlara göre anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Spor branşlarından hangilerinin sosyalleşme ölçeğine katkısını olduğunu test etmek için Post Hoc Testini kullandık. Güreş branşı ($0,046 < 0,05$), atletizm ($0,046 < 0,05$) ve futbol ($0,032 < 0,05$) spor branşlarının p değerlerine bakıldığında alfa değerinden küçük olduğu görülmektedir. Yani Güreş, atletizm ve futbol ile ilgilenen öğrencilerin sosyalleşme düzeyleri daha yüksektir.

Tablo 11. *Araştırma Sonuçlarının Spora İlgili Duyma Değişkenine Göre İstatistiki Analizi*

Değişken	Spora Duyma	İlgi N	Ort.	Ss	t	P
Sosyal Gelişim	Evet	490	2.24	0.401	8.03	0.000
	Hayır	84	2.64	0.530		
	Toplam	574	2.44	0.465		

Tablo 11' e göre spora ilgi duyma değişkeninin sosyal gelişim düzeyleri açısından bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Spora ilgi duyan öğrenciler spora ilgi duymayan öğrencilere göre daha düşük ortalamaya sahiptir. Spora ilgi duyup duymamanın sosyal gelişim düzeyleri bakımından ortalamaları arasında görülen farklılıkların anlamlılığını test edebilmek için t testi yapılmıştır. Analizi sonuçları incelendiğinde, spora ilgi duymayanların spora ilgi duyanlara göre sosyal gelişim konusundaki görüşlerinin

istatistiksel olarak farklılaştığı tespit edilmiştir. Spora ilgi duymanın tek başına sosyallikte etkili olmadığı diğer çevresel faktörlerin de sosyalleşmede etkili olduğu düşünülebilir.

Tablo 12. *Araştırma Sonuçlarının Lisanslı Sporcu Değişkenine Göre Ölçekler İçin Ortalama Standart Sapma Değerleri*

Değişken	Lisanslı Sporcu	N	Ort.	Ss	t	P
Sosyal Gelişim	Evet	87	2.06	0.36	5.402	0.000
	Hayır	487	2.34	0.44		
	Toplam	574	2.20	0.40		

Tablo 12' ye göre katılımcıların lisanslı sporcu değişkenine göre sosyal gelişim düzeyleri açısından bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Lisanssız sporcular lisanslı sporculara göre daha yüksek ortalamaya sahiptir. Lisanslı sporcu olup olmamanın sosyal gelişim düzeyleri bakımından ortalamaları arasında görülen farklılıkların anlamlılığını test edebilmek için t testi yapılmıştır. Analizi sonuçları incelendiğinde, lisanssız sporcuların lisanslı sporculara göre sosyal gelişim konusundaki görüşlerinin istatistiksel olarak farklılaştığı tespit edilmiştir. Lisanslı sporcuların sadece belli branşla ilgilendiği diğer spor branşlarına çok fazla ağırlık vermemeleri, lisanssız sporcuların ise birden fazla spor branşı ile uğraşmaları ve daha fazla kişi ile sosyal bağ kurmalarının etkilerinin olduğu düşünülebilir.

BÖLÜM V

TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu bölümde izlenen yöntem sonucunda ulaşılan bulgular ve yorumlar, genel bilgilerde yer alan bilgiler ve diğer araştırmalardan elde edilen bulgular çerçevesinde tartışarak değerlendirilmiştir.

5.1. Sonuç

Bu çalışma ortaokul ve imam-hatip ortaokulu öğrencilerinin beden eğitimi dersinin öğrencilerin sosyal gelişim düzeylerine etkileri incelenmiştir. Ayrıca cinsiyeti, haftalık beden eğitimi ders saati, okul başarı durumu, spora ilgisi, yaptığı spor branşı ve lisanslı sporcu olup olmadığı ile ilgili değişkenler istatistiksel açıdan incelenmiş saptanan bulgular ile tartışılmıştır.

Üniversite öğrencileri üzerine Yaman ve arkadaşlarının (2003) yapmış olduğu çalışma, Özdiñ'in (2005) yapmış olduğu çalışma, Şahan'ın (2005) yapmış olduğu çalışmada ve Yılmaz'ın (2006) yapmış olduğu çalışmada ise sporun sosyalleşme açısından etkili olduğu görülmektedir.

Cinsiyet değişkenine göre sosyal gelişim düzeyleri açısından kadın öğrenciler erkek öğrencilere göre biraz daha yüksek ortalamaya sahip olmuşlardır. Erkek ve kadın öğrencilerin sosyal gelişim düzeyleri bakımından ortalamaları arasında görülen farklılıkların anlamlılığını test edebilmek için t testi yapılmıştır. Analizi sonuçları incelendiğinde, kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre sosyal gelişim konusundaki görüşlerinin istatistiksel olarak farklılaştığı tespit edilmiştir ($p<0.05$). Yapılan araştırmaya göre kadınların spor sayesinde sosyal gelişimlerinin erkeklere kıyasla arttığı görülmüştür. Gelenek ve göreneklerine bağlı olan toplumlarda kadınlar sosyal çevreye adapte olmakta güçlük çekiyordu. Ancak bu farkın ortadan kalktığı ve kadınların beden eğitimi derslerine

katılarak özellikle sosyallik yönleri üzerinde pozitif bir etkisinin olduğu görülmüştür. Bu farkın ortaya çıkmasında kadınların kaygı duymasının ortadan kalkmaya başladığı göz ardı edilemez bir durumdur.

Ortalama olarak, ergenlik dönemine kadınların 11-13, erkeklerin 13-15 yaşları arasında girdikleri kabul edilmekle birlikte, bu dönemin kesin sınırları yoktur(Erden ve Akman, 2006, s. 52). Gelişimde bireysel farklılıklar kuralı burada da kendini göstermektedir. Genetik özellikler, yaşanılan ülke coğrafyası ve iklim özellikleri gibi pek çok neden bireyler arası ergenliğe giriş yaşlarında farklılıklar yaratmaktadır.

Erken olgunlaşan erkekler, akranları tarafından daha çok ilgi görmekte ve lider olarak kabul edilmektedirler. Daha dışa dönüktürler, karşı cinsle daha fazla ilgilidirler ve kültürel normlara daha kolay uyum sağlarlar. Geç olgunlaşan erkek çocukları yaşlıları arasında pek popüler değildirler. Ancak daha enerjik ve hareketlidirler. Dikkatleri üzerlerine toplayacak türden davranışları da daha sık gösterirler (Bilgin, 2002, s. 7-68).

Erken olgunlaşan kadınlar ise kişilik yönünden daha olgun ve daha ileride olmakla birlikte kendilerinden yaşça çok büyük gençlerin dikkatlerini çekmeleri yüzünden rahatsız olurlar. Böyle durumlarda insanlarla nasıl uğraşacaklarını bilmezler. Erken olgunlaşan kadınlar bir yandan yaşıtlı kadınlara önderlik yaparlarken bir yanda da onlar tarafından zaman zaman dışlanabilirler (Kazancı, 1989, s. 60-61).

Erken olgunlaşan kadınların olduğu gibi erken olgunlaşan erkeklerde vardır fakat ergenlik çağına genel olarak kadınların girmesinden dolayı ergenliğin sosyalleşme üzerine olumlu bir etkisinin olduğu düşünülebilir.

Şahan (2007) yılında yapmış olduğu Üniversite Öğrencilerinin Sosyalleşme Sürecinde Spor Aktivitelerinin Rolü adlı çalışmasında Üniversite öğrencilerinin cinsiyet ayrımına göre, bayanların erkeklere göre sosyalleşme ve spor sosyalleşme düzeyinin yüksek olduğu görülmektedir.

Özdiç (2005) spor eğitimi alan bayanların erkeklere göre daha fazla sosyalleşmeye inandıklarını belirlemişlerdir. Yapılan çalışmalarda Theberge (2000) ile Abraham (1998)yapmış oldukları çalışmalarda bayanların spor yoluyla sosyalleşmelerinde erkeklere göre daha yüksek düzeyde olduğu ortaya çıkmıştır.

Tunçalp' in 2011 yılındaki yüksek lisans tezinde orta öğretim öğrencilerinin sosyalleşmelerinde beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin bayan ve erkeklerde fark olmadığını ortaya koymuştur.

Mulayim (2014) yılında yapmış olduğu Beden Eğitimi dersinin öğrencilerin sosyal gelişim düzeylerine etkilerinin araştırılması adlı çalışmasında öğrencilerin cinsiyet ayrımına göre, erkelerin bayanlara göre sosyalleşme ve spor sosyalleşme düzeyinin yüksek olduğu görölmektedir.

Gök (2016) yılında yapmış olduğu Ortaöğretimde aktif spor yapan ve yapmayan öğrencilerin sosyalleşme düzeylerinin incelenmesi adlı çalışmasında ise kadınlar ve erkekler arasında anlamlı bir fark olmadığını ortaya koymuştur.

Bayanların sporun fiziksel ve biyolojik etkilerini bilmeleri, spor aktivitelerini mücadeleden çok beden ve ruhsal gelişimlerini destekleyen bir unsur olarak görmelerinden dolayı spor ve sosyalleşme düzeylerinin erkeklere göre daha yüksek olduğu söylenebilir.

Araştırmaya katılan ortaokul ve imam-hatip ortaokulu öğrencilerinin sosyalleşme düzeyleri arasındaki farklılık incelenmiştir. Okul türlerinden İmam Hatip biraz daha yüksek ortalamaya sahiptir. Okulların sosyal gelişim düzeyleri bakımından ortalamaları arasında görölen farklılıkların anlamlılığını test edebilmek için t testi yapılmıştır. Analizi sonuçları incelendiğinde, İmam hatip öğrencilerinin ortaokul öğrencilerine göre sosyal gelişim konusundaki görüşlerinin istatistiksel olarak farklılaştığı tespit edilmiştir ($0,031 < 0.05$).

Gök (2016) yılında yapmış olduğu Ortaöğretimde aktif spor yapan ve yapmayan öğrencilerin sosyalleşme düzeylerinin incelenmesi adlı çalışmasında ise okul türleri arasında anlamlı bir fark olmadığını ortaya koymuştur

Şahan (2007), üniversite öğrencilerinin okuduğu bölümler açısından sosyal ve beşeri bilimlerde okuyan öğrencilerin, fen ve sağlık bilimlerinde okuyan öğrencilere göre daha fazla sosyalleşmeye yatkın olduklarını belirtmiştir. Zorba ve arkadaşlarının (1997) yaptığı bir araştırmada; 9-12 yaşı grubu çocuklarda sporda ve okulda başarılı olma oldukça önemli olduğunu ortaya koymuştur. Fiziksel ve sosyal kabul bu yaşı grubunun öz saygısını önemli ölçüde etkilemektedir. Bu araştırmadan da anlaşıldığı üzere spor faaliyetlerinin lise gençleri grubunun sosyal gelişimi açısından önemi büyüktür. Sporun insan ruh ve beden sağlığına olan olumlu katkıları bilinmektedir.

Tablo 8' e göre Haftalık ders saati değişkenine göre sosyal değişim düzeyleri açısından bir farklılık vardır. 1 saatlik beden eğitimi dersi alan öğrenciler biraz daha yüksek ortalamaya sahiptir. Ders saatlerinin sosyal gelişim düzeyleri bakımından ortalamaları arasında görölen farklılıkların anlamlılığını test edebilmek için t testi yapılmıştır. Analizi sonuçları

incelendiğinde, 1 saatlik beden eğitimi dersi alan öğrencilerin 2 saatlik beden eğitimi dersi alan öğrencilere göre sosyal gelişim konusundaki görüşlerinin istatistiksel olarak farklılaştığı tespit edilmiştir. İmam-hatip ortaokullarında okutulan Peygamber Efendimizin hayatı, seçmeli Kur'an i Kerim dersleri ve Arapça gibi derslerin ağırlıklı olarak görülmesi ve bu derslerin halk ile daha iç içe olarak etkili olması sebebiyle sosyalleşme üzerine etkili olduğu düşünülebilir.

Tablo 10' a göre Spor branşlarından hangilerinin sosyalleşme ölçeğine katkısını olduğunu test etmek için Post Hoc Testini kullandık. Güreş, atletizm ve futbol spor branşlarının $p < 0.05$ değerlerine bakıldığında alfa değerinden küçük olduğu görülmektedir. Yani Güreş, atletizm ve futbol ile ilgilenen öğrencilerin sosyalleşme düzeyleri daha yüksektir.

Tablo 11'e göre Spora ilgi duyma değişkenine göre sosyal değişim düzeyleri açısından bir farklılık vardır. Spora ilgi duyan öğrenciler spora ilgi duymayan öğrencilere göre daha düşük ortalamaya sahiptir. Spora ilgi duyup duymamanın sosyal gelişim düzeyleri bakımından ortalamaları arasında görülen farklılıkların anlamlılığını test edebilmek için t testi yapılmıştır. Analizi sonuçları incelendiğinde, spora ilgi duymayanların spora ilgi duyanlara göre sosyal gelişim konusundaki görüşlerinin istatistiksel olarak farklılaştığı tespit edilmiştir.

Tablo 12'ye göre Lisanslı sporcu değişkenine göre sosyal değişim düzeyleri açısından bir farklılık vardır. Lisanssız sporcular lisanslı sporculara göre daha yüksek ortalamaya sahiptir. Lisanslı sporcu olup olmamanın sosyal gelişim düzeyleri bakımından ortalamaları arasında görülen farklılıkların anlamlılığını test edebilmek için t testi yapılmıştır. Analizi sonuçları incelendiğinde, lisanssız sporcuların lisanslı sporculara göre sosyal gelişim konusundaki görüşlerinin istatistiksel olarak farklılaştığı tespit edilmiştir.

- Katılımcıların sosyalleşmeye yönelik görüşleri incelendiğinde tüm görüşlerde orta ve üst düzeyde katılım gösterdikleri belirlenmektedir.
- Katılımcıların sosyalleşmeye yönelik görüş puanlarının cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık olduğu görülmüştür.
- Katılımcıların sosyalleşmeye yönelik görüş puanlarının okul türüne göre anlamlı farklılık olduğu görülmüştür.

- Katılımcıların sosyalleşmeye yönelik görüş puanlarının haftalık ders saatine göre anlamlı farklılık olduğu görülmüştür.
- Katılımcıların sosyalleşmeye yönelik görüş puanlarının okul ders başarı durumuna göre anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür.
- Katılımcıların sosyalleşmeye yönelik görüş puanlarının spora ilgi duymaya göre anlamlı farklılık olduğu görülmüştür.
- Katılımcıların sosyalleşmeye yönelik görüş puanlarının branşlara göre anlamlı farklılık olduğu görülmüştür.
- Katılımcıların sosyalleşmeye yönelik görüş puanlarının lisanslı sporcu olup olmadıklarına göre anlamlı farklılık olduğu görülmüştür.

Sonuç olarak;

Sosyalleşmeyi cinsiyet, okul türü, haftalık ders saati, spora ilgi duyup duymadığı, spor branşı ve lisanslı sporcu olup olmadığı değişkenlerine göre istatistiksel sonuçların anlamlı olduğu; Ancak beden eğitimi dersinin tek başına sosyalleşmeye etkisinin istatistiksel açıdan önemli olmadığı tespit edilmiştir.

5.2. Öneriler

Çalışmamız Ankara ili Keçiören ilçesi öğrencileri üstünde yapılmıştır. Sosyo ekonomik olarak çok iyi ya da çok kötü durumda olan ilçelerde benzer çalışmalar yapılmalıdır.

Farklı değişkenler dikkate alınarak araştırma çalışması yapılmalıdır.

Ankara ili ile sınırlı kalmayıp diğer illerde de bu çalışma yapılarak sonuçları karşılaştırılabilir.

KAYNAKLAR

- Açak, M., Aziz, I. & Selçuk, E. (1997). *Beden eğitimi öğretmeninin el kitabı*, Malatya: Sezer.
- Açak, M. (1997). *Spor ve sosyalleşme, Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi(KEFAD)*, 9 (3), 67.
- Adak, N. (2005). *Toplumun temel taşı: Aile*, İstanbul: Birey.
- Akbaba, S. (2006). *Eğitimde motivasyon, Kazım Karabekir Fakültesi Dergisi*, 13, ss.343-361
- Akıncı, Y. Abdullah (2007). *Ortaöğretim kurumlarında beden eğitimi ve Spor etkinliklerinin, sosyalleşme süreci ve şahsiyetin oluşmasına katkısı*, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Kütahya.
- Akpuş, M. (1982). *Sunu spor ansiklopedisi*, cilt 1. İstanbul: Yelken.
- Alemdar, K. (1983). *Kitle iletişiminde temel yaklaşımlar*, Ankara: Savaş.
- Alpman, C. (1972). *Eğitim bütünlüğü içinde beden eğitimi ve çağlar boyunca gelişimi*, Milli Eğitim ,İstanbul
- Aracı, H. (2004). *Öğretmenler ve öğrenciler için okullarda beden eğitimi*. Ankara: Nobel.
- Aracı, H. (1999). *Okullarda beden eğitimi*, Ankara: Bağırhan.
- Armağan, İ. (2004). *21. Yüzyıl eşiğinde Türkiye gerçeği*, Ankara: Kırkirsaklılar Vakfı Usadem.
- Atabek, E.(2003). *Modern Dünyada değer kayması ve gençlik*, İstanbul: Alkım.
- Aydos, D., ÜNLÜ, H. (2012). *Beden eğitimi ve sporda standartlar geliştirme*. 2. Beden Eğitimi ve Spor Faaliyetlerinin Kurumsal ve Yapısal Değişim Sürecinde Ortaya Çıkan Problemler Sempozyumu'nda sunulmuş bildiri, Sinop
- Ayhan, H. (1995). *Eğitim bilimine giriş*, İstanbul:Şule.

- Balay, R. (2004). *Küreselleşme, bilgi toplumu ve eğitim, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 37(2), ss.61-82
- Başar, H. (1999). *Sınıf yönetimi*, İstanbul: Milli Eğitim.
- Başaran, İ. E. (1978). *Eğitim psikolojisi, modern eğitimin psikolojik temelleri*. Ankara: Kadioğlu.
- Bayrakçı, M. (2006). *İlköğretim okulunda okuyan ve aktif olarak spor yapan öğrencilerle, aktif olarak spor yapmayan öğrencilerin Psiko-Sosyal gelişimlerinin incelenmesi*, Gazi Üniversitesi, Sağlık bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Bilge, N. (1989). *Türkiye’de beden eğitimi öğretmeninin yetiştirilmesi*, Ankara: Ankara Kültür Bakanlığı
- Bilgin, M. (2002). *Bedensel ve Devinsel Gelişim. Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi*. Yeşilyaprak, B. (Ed.). Ankara: Pegem A.
- Cüceoğlu, D. (2003). *İnsan ve davranış*, İstanbul: Remzi.
- Çelik, İ. İ. (2002). *Sporun sosyalleşme sürecindeki rolü*, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, 123023, Yüksek Lisans Tezi, 2002; 11-87.
- Çelik, E. (1996). *Gençlerin sosyalleşme sürecine kitle iletişim araçlarının etkileri*, Ankara: Türk Yurdu.
- Delice, A.; Ertekin E.; Dilmaç, B. (2009). *Öğretmen adaylarının matematik kaygısı ile bilgi bilimsel inançları arasındaki ilişkinin incelenmesi*, Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 6(1), ss:361-375
- Doğan, İ. (1995). *Sosyoloji*, Ankara: Sistem.
- Dömezler, S. (1994). *Toplum bilim*, İstanbul: Beta
- DPT Raporu, (1983) *Gençlik ve Spor V. Beş Yıllık Kalkınma Planı Özel İhtisas Komisyonu Raporu*, Yayın No: 104, Ankara.
- Erden, M. ve Akman, Y. (2006). *Eğitim Psikolojisi*. Ankara, Arkadaş.
- Erkal, M. (1982). *Sosyolojik açıdan spor*, İstanbul: Filiz.
- Erkal, M. (2000). *Sosyolojik(Toplum Bilim)*, İstanbul: Der.

- Erkan, M. (1982). *Sporun temel dalları*, İstanbul.
- Ersoy, G. (1986). *Spor ve beslenme*. Ankara: Milli Eğitim.
- Ertürk, S. (1972). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara: Yelkentepe .
- F.E. Leonard, (1971). *The History of Physical Education* ort, CT.,
- Fidan, N. & Erdem, M. (1994). *Eğitime giriş*. Ankara: Alkım.
- Fişek, K. (1985). *Yüz soruda Türkiye de spor tarihi*, İstanbul: Gerçek.
- Harmandar, İ. H. (2000). *Beden eğitimi ve sporda özel öğretim yöntemleri*, Kütahya, Alp Ofset.
- Giddens, A. (2000), *Sosyoloji* (Çev: Hüseyin Özel v.d.), Ankara: Ayraç.
- Gillet, B. (1982). *Spor nedir?* Çeviri Doruk, Mustafa, İstanbul: Filiz.
- Göral, M., Yapıcı, A. Korkut, (2001). *Beden eğitimi ve spor bilimine giriş*, Kütahya: Tuğra Ofset.
- Güven, Ö.(1992). *Türklerde spor kültürü*, Ankara: Atatürk Spor Merkezi.
- Güven, Ö. (1998). *Spor Psikolojisi Ders Notları 1997-1998*, Ankara: Gazi Üniversitesi BESYO
- İmamoğlu, F. A. (1989). *Yüksek Öğretim Kurumlarında beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin yönetimi ve etkinliği*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- İmamoğlu, A.F. (1992). *Beden eğitimi ve sporun Türk sporu üzerindeki yeri*. *Eğitim Dergisi*, Ankara: MEB.
- İşler, H. (2001). *Beden eğitimi ve spor bilimleri el kitabı*, Ankara: Lazer Ofset.
- Jersild, T. A. (1978). *'Gençlik psikolojisi*. (İ.N. Özgür, Çev.). İstanbul: Takıloğlu Matbaası.
- Karakuş, S., & Küçük, V. (1999). *Eğitimin bütünlüğü içerisinde orta dereceli okullarda beden eğitimi ve spor etkinlikleri*, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 279 – 283.
- Kazancı, O. (1989). *Eğitim Psikolojisi*. Ankara: Kazancı Hukuk.
- Komisyon, (1988). *İlköğretim okulları, lise ve dengi okullar beden eğitimi dersi öğretim programları*, İstanbul: Milli Eğitim.

- Küçük, V., Koç, H. (2009). *Psiko-Sosyal gelişim süreci içerisinde insan ve spor ilişkisi*.
- İnal, A. N. (1998). *Beden eğitimi ve spor bilimine giriş*, Konya, Selçuk Üniversitesi Basımevi.
- Mengütay, S. (1997). *Morpo spor ansiklopedisi*, İstanbul: Orhon Ofset
- Mülayim, A. (2014). *Beden eğitimi dersinin öğrencilerin sosyal gelişim düzeylerine etkilerinin araştırılması(Ankara Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Orkunoğlu, O. (1985). *Voleybol antrenörünün el kitabı*, Ankara: BTGM Voleybol Federasyonu.
- Ökmen, A. Ş. (2003). *Okullarda beden eğitimi ve sporun öğrencilerin toplumsallaşmasındaki rolü*, Yayınlanmamış Doktora Tezi Erzurum Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, 125560, 2003; 168-176.
- Özcanoglu, A. B. (1993). *Ortaöğretimde okul spor faaliyetlerine katılımın öğrencilerin akademik başarıları üzerine etkileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özdiñ, Ö. (2005). *Çukurova Üniversitesi öğrencilerinin sporun ve spora katılımın sosyalleşmeyle ilişkisi üzerine görüşleri*, Spor Metre Dergisi, Cilt 3, Sayı 2, Ankara.
- Özkalp, E. (2005). *Sosyolojiye giriş*, Eskişehir: Ekin.
- Özkalp, E. (2007). *Sosyolojiye giriş*, Yenilenmiş 15. Baskı, Bursa: Ekin.
- Özmen, Ö. (1976). *Çağdaş sporda eğitim üçgeni*, İstanbul: Yıldız.
- Özmen, Ö. (1999). *Çağdaş sporda eğitim üçgeni*, Ankara: Bağırhan.
- Saracaloğlu, A. S., Altıparmak, E. & Gücü, K. (1995). *Beden eğitimi öğretmen adayının program ve öğretimine ilişkin sorunları*. Performans, 1 (2), 35-38
- Seçkin, H. (1990). *Boş zamanları değerlendirme ve spor*, İstanbul.
- Sel, K. (1988). *İlk ve Ortaokullarda beden eğitimi*, Ankara: Öğretmen.
- Selçuk, H. (1980). *Temel eğitim okullarında ve dengi okullarında beden eğitimi*, İstanbul: Veli.

- Shields, D. L. L., Bredemeier, B. J. L. (1995). *Character development and pyhsical activity*. USA: Human Kinetics Pub.
- Silah, M. (2005). *Sosyal psikoloji davranış bilimi*, Ankara: Seçkin.
- Somuncuoğlu, C. (1985). *Gençlik ve spor sorunları tebliği*, Ankara.
- Söğüt, M.(2006) *Sporun bedensel engellilerin sosyalleşmeleri üzerine etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Şahan, H. (2007). *Üniversite öğrencilerinin sosyalleşme sürecinde spor aktivitelerinin rolü*. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı, Araştırma Yöntemleri Bilim Dalı, Konya.
- Tamer, K. & Pulur, A. (2001). *Beden eğitimi ve sporda öğretim yöntemleri*. Ankara: Kozan
- Tavşancıl, E. (2002). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Ankara: Nobel.
- Tezcan, M. (1995). *Sosyolojiye giriş*, 4. Baskı, Ankara.
- Tezcan, M. (1997). *Eğitim sosyolojisi*, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi.
- Tolon, B. (1996). *Toplum bilimlerine giriş*, Ankara: Murat ve Adım.
- Türkoğlu, A. (2012). *Karşılaştırmalı eğitim nedir?, İçinde Karşılaştırmalı Eğitim Yansımaları*, Ankara: Pegem Akademi
- Varış, F. (1994). *Eğitim bilimlerine giriş*. Konya: Atlas.
- Yalçın, H. F. (1995). *Beden eğitimi öğretmenleri el kitabı*. Ankara: Gazi Eğitim Fakültesi.
- Yavuzer, H. (1981). *Psiko-Sosyal açıdan çocuk suçluluğu*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi.
- Yetim, F. (1998). Interkulturalität und informatische gestaltung – eine interdisziplinäre annäherung. *Informatik-Spektrum*, 21(4), 203-212.
- Yetim, A. (1999). *Öğretmenlik mesleği ve beden eğitimi öğretmenin sosyal görevleri*. Türkiye Sosyal Araştırma Dergisi, 3, 222–234
- Yetim, A. (2000) . Sporun sosyal görünümü, *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, Sayı: 1, Cilt: 5.
- Yıldıran, İ. Karaküçük, S. İmamoğlu A.F. Ekenci, G. (1993). *Beden eğitimi ve spor öğrenimi veren Yüksek Öğrenim Kurumlarının öğretim programlarının toplumsal beklentilere uygunluk düzeyleri bakımından analizleri*. *Eğitim Dergisi* Sayı:3. Ankara.

Yörükoğlu, A. (2000). *Çocuk ruh sağlığı çocuk yetiştirme sanatı ve kişilik gelişimi*,
İstanbul: Özgür.

EKLER

Ek - 1. Ölçek Formu

Bu ölçek formu, beden eğitimi dersi ve faaliyetlerinin 8. Sınıf öğrencilerinin sosyal gelişimine etkisini belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. İlginize teşekkür ederiz.

1. Cinsiyetiniz: Bay ☐ Bayan ☐
2. Okul Adı:
3. Okul Türü: Ortaokul ☐ İmam-Hatip Ortaokulu ☐
4. Haftalık Beden Eğitimi Ders Saati: 1 Saat ☐ 2 Saat ☐
5. Okul Başarı Durumunuz: Kötü ☐ Orta ☐ İyi ☐ Çok İyi ☐
6. Spora İlgi Duyuyor Musunuz: Evet ☐ Hayır ☐
7. Yaptığınız Spor Dalı:
8. Lisanslı Sporcu Musunuz: Evet ☐ Hayır ☐

	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Emin Değilim	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1. İlgilendiğim spor dalını seçmede kişisel ilğim ve yeteneğim belirleyicidir.					
2. Kendimi daha çok bireysel sporlarda başarılı bulurum.					
3. Spor alanında bir şey yapmaya karar verirsem başkalarının düşüncelerinden etkilenmem.					
4. Her yaş grubunda ve cinsiyette ve gelir seviyesinde insanlarla spor yapmaktan hoşlanırım.					
5. Spor aktivitelerinde başkalarını memnun etmek için kendime ters düşen davranışlar yapmam.					
6. Diğerleri tarafından spor aktivitelerinde beğenilip sevilme benim için önemli değildir.					
7. İnsanlar beni spor aktivitelerinde daha kolay tanıyabilirler.					
8. Hayatımdaki en büyük zevklerden birisi tanımadığım insanlarla spor yapmaktır.					

9. Takım sporlarının yapıldığı spor faaliyetlerinde kendimi yalnız hissederim.					
10. Duygularımı spor aktiviteleri boyunca kontrol altında tutmaktan hoşlanmam.					
11. Takım olarak yapılan spor aktivitelerinde grubun lideri olurum.					
12. Takım sporlarında takımı yönlendirmekte başarılıyım.					
13. Spor yapan bireyler kendi kendisiyle barışık olur.					
14. Spor aktivitelerinde tartışmaktan ziyade çözmeyi tercih ederim.					
15. Spor aktivitelerinin organize edilmesinde katkıda bulunurum.					
16. Her türlü spor aktivitelerine katılmaktan hoşlanırım.					
17. Diğer insanlar beni reddedecek olsa dahi haklarımı savunurum ve doğruyu söylerim.					
18. Takım sporları ile ilgili faaliyetleri tercih ederim.					
19. Spor toplumlar arası sosyal bütünleşmeyi sağlar.					
20. Spor aktivitelerinde kendimi daha özgür ifade ederim.					
21. Spor ve spor aktiviteleri toplumsal bütünleşmeyi sağlar.					
22. Spor aktivitelerinde kurallara uymayan davranışlar hoşgörülü karşılanabilir mi (küfür centilmenlikten uzak hareketler)					
23. bir gurubun üyesi olmaktansa kendime özgü bir değer yapısına sahip bir birey olmayı tercih ederim.					
24. Spor insanlar arası iletişime olumlu katkılar sağlar.					
25. Her türlü spor faaliyetine ve spora kolayca uyum sağlarım.					
26. Spor faaliyetlerinde başkaları ile daha kolay iletişim kurarım.					
27. Spor eğitimi topluma faydalı bireyler yetiştirilmesinde önemli rol oynar.					
28. Spor bireysel yeteneklerin keşfedilmesini sağlar.					
29. Spor insanlara karşı olumlu duygular geliştirilmesini sağlar.					
30. Sevdiğim insanlardan ayrı olmak benim için zordur.					
31. Boş zamanlarımı diğer insanlarla birlikte geçirmekten hoşlanırım.					
32. Arkadaşlarla birlikte spor yapmaktan hoşlanırım					
33. İlgilendiğim spor dalını seçmemde ailem ve çevremın etkisi belirleyicidir.					
34. Diğer insanlara yardım etmeyi, onların bana yardım etmesinden daha çok tercih ederim.					
35. Bireysel hareketlerden ziyade diğer insanlarla hoş zaman geçirecek aktiviteler yapmayı tercih ederim.					

GAZİ GELECEKTİR..